БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 111 (6546)
ИЮНИИН 6
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хүдөө ажахыда техникые һайнаар ашаглаха

Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөөгэй олон миллион ажалшад энэ жэлдэ хүдөө ажахын бүхы культуранuудай үндэр ургаса абахын түлөө мүрысэнэ. Ороной олонхи районуудай колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд хабарай тарилга дүүргэжэ байна. Энэ жэлдэ полевой хүдэлмэринүүд үнгэрһэн жэлнүүдэйхидэ орходоо бүри эмхитэйгээр үнгэрбэ.

Украинын, Молдавиин, Краснодарска хизаарай, Сталинградска, Чкаловска ба бусад областьнуудай олон мянгаад колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд түрүү агротехникые хэрэглэн, богони болзор соо хабарай культурануудые тарижа, элбэг баян ургасын үндэһэ һуури табиһан байна. Хабарай тарилгые дүүргэлгэтэй хамта, колхозууд, МТС-үүд, совхозууд пар хахална, элдүүрилнэ, тарилгада харууһалга хэнэ. Ставропольеын, Дунда Азиин республиканuудай, Казахстанай районуудта үбһэ сабшажа ба тэжээл силосовалжа эхилээ. Ургаса хуряалгада бэлэдхэл хаа хаанагүй хэгдэнэ.

Колхозно ба совхозно үйлэдбэриие механизацилха тухай парти болон правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар богони болзор соо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые хэхэ аргатай болоһон байна. Тарилгын урда тээ хүрьһэ элдүүрилгэ ба хабарай культурануудые тарилга хаа хаанагүй шахуу МТС-үүдэй хүсөөр хэгдээ. Жэшээлхэдэ, Днепропетровско областиин колхозуудта хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй 90 гаран процентнь машинно-тракторна станцинуудаар дүүргэгдэбэ. Краснодарска хизаарта, Ростовско областьдо, Сибирьтэ ба ороной бусад олохон районуудта мүн лэ иимэ байна.

МТС-үүдые техникээр бүрин хангалга, машина ашаглалгын методуудые саг үргэлжэ һайжаруулга хадаа полевой хүдэлмэринүүдые үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо нилээд амжалтатайгаар хэхэ арга боломжо механизаторнуудта үгэбэ.

Энэ хабар түрүү агротехникын олон арганууд ехэ үргэнөөр бэелүүлэгдээ. Үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо хабарай культуранууд хэрээһэлһэн аргаар нэгэ хахад дахин ехээр таригдаа, тиихэдэ үнгэрһэн жэлэйхиһээ 340 мянган гектар ехэ сэбэр пар хахалагдаа.

Тарилга ба пар хахалалгые түргэнөөр дүүргэхэ, пропашной культуранuудай ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, хлопчатнигай ба сахарна свёклын хойноһоо харууһалга жэшээтэ һайнаар эмхидхэхэ, үбһэ сабшалга ба тэжээл силосовалгые үргэнөөр ябуулха гэһэн харюусалгата зорилгонууд мүнөө механизаторнуудай үмэнэ табигдана.

Хабарай тарилгые амжалтатайгаар дүүргэһэн ороной түрүү областьнуудай, хизаарнуудай ба республиканuудай дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, машинно-тракторна паркые ашаглалга һайжаруулхын тула тоо томшогүй ехэ арга боломжо ямаршье колхоз ба совхоздо, ямаршье МТС-тэ бии юм. Халаанай нормые трактор бүхэнөөр тракторист бүхэнэй дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ хадаа машинануудай бүтээсые дээшэлүүлхэ гол арга болоно. Воронежско областиин Шишовско МТС-эй дүй дүршэл энээн тухай тодорхойгоор хэлэнэ. Тарилгын хүдэлмэринүүдэй түрүүшын үдэрһөө эхилээд, энэ МТС-тэ тракторист бүхэн халаанайнгаа нормо дүүргэнэ. Тарилгын үе соо 4 гектар нормотой 15 хүсэтэй трактораар МТС-тэ дунда жэшээгээр халаан соо 5,7 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн байна.

Шишовско МТС-эй механизаторнуудай амжалтань нэн түрүүн юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, эндэ машинануудта техническэ нарин зүб харууһалга хэдэг, часай графигай ёһоор ходоодоо хүдэлмэрилдэг болонхой. МТС-эй дирекци, партийна организаци, мүн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд трактористнуудай үйлэдбэриин ба байра байдалай хэрэглэмжэдэ гол анхаралаа ходоодоо хандуулдаг.

Тиимэ жэшээнүүд үсөөн бэшэ юм. Гэбэшье, эрхим механизаторнуудай түрүү дүй дүршэл бүхы тракторна бригадануудай шадабари болоогүй. Олохон МТС-үүдтэ тракторнуудай ба хүдөө ажахын бусад машинануудай бүтээсэ бага юм. Тиимэһээ хабарай культуранuудые тарилга хэдэн олон газарнуудта тэсэшэтүйгөөр удааруулагдана, тарилгада харууһалга хэхэ агротехническэ эрхим болзорнууд алдагдана.

Брянска, Калининска, Смоленскэ ба зарим бусад областьнуудай МТС-үүдтэ тракторна хүдэлмэринүүдые эмхидхэхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд бии юм. Эндэ тракторнууд хангалтагүйгөөр ашаглагдана, машинануудта техническэ харууһалга хэхэ юрын гурим эбдэгдэнэ, олон зуун трактористнууд халаанай нормонуудые дүүргэнэгүй. Калининска областиин МТС-үүдтэ майн хоёрдохи декадада 15 хүсэтэй трактораар халаанай нормо дүүргэлгэ оройдоо 3 гектар, тиихэдэ Калужска областьдо бүри бага — 2,6 гектар болобо. Иигэжэ машинануудые бүтээсэ багатайгаар ашаглаһан ябадал хадаа эдэ областьнуудай колхозуудта хабарай тарилгын удааруулагдаһанай гол шалтагаан болоно. Казахстанай, Алтайска хизаарай ба Башкириин хэдэн олон машинно-тракторна станцинуудта олон тракторнууд техническэ талаар эбдэрхэй байһан ушарһаа зогсоно.

Машинануудые муугаар ашаглалга хадаа Смоленскэ областиин ехэ гээгдэлэй шалтагаануудай нэгэниинь мүн. Тракторнуудай зогсолгонь эндэ хүдэлмэриин сагай хахадынь шахуу болобо. Полидо апрегадуудые техническэ талаар хангалта эмхидхэгдээгүй, олонхи МТС-үүдтэ трактористнуудай дутуу байһан ушарһаа тракторнууд нэгэ халаанда хүдэлмэрилнэ. Партиин Смоленскэ обком ба облисполком МТС-үүдэй хүдэлмэриин хангалтагүй байдалтай эбсэнэ, машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха гол асуудалнуудые шиидхэнэгүй. Заһабарилгын базын һула назагай байдал, кадрнуудые бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэдэггүй ябадал Смоленщинын МТС-үүдтэ тарилгын хүдэлмэри ябуулгада ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ интересүүд хадаа МТС-үүдэй үйлэдбэриин бүхы ажал-ябуулгые дээшэлүүлхэ, мүн тэдэнэй хүдэлмэридэ байһан ехэ дутагдалнуудые түргөөр усадхаха талаар нютагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай тон ехэ оролдолго гаргахые эринэ. Агрегадуудые буруугаар бүридүүлхэ, механигуудай зүгһөө тэдэниие муугаар хангаха, агротехникые бүдүүлигээр эбдэхэ ушарнууд нилээд олон газарта үшөөл усадхагдаагүй байна гэжэ нютагуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд харуулна. Техникые жэшээтэ һайнаар ашаглалгын эмхидхэлшэд, үйлэдбэриин дээдэ культурын түлөө тэмсэлшэд байха гээшэ МТС-үүдэй инженернүүдэй, агрономуудай, механигуудай нэрэ түрын хэрэг мүн. МТС-үүдэй мэргэжэлтэд машинно-тракторна паркые ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглалгын мастернуудай дүй дүршэлые хэрэглэхэ ябадалдань бүхы трактористнуудта туһалха ёһотой.

Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриин шанарынь нютагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зүгһөө тэдэниие зүбөөр хүтэлбэрилхэ ябадалһаа дулдыдаха байна. Тэдэнэр МТС-үүдые дээдэ ба дунда эрдэмтэй инженернүүдээр, механигуудаар бэхижүүлхэ уялгатай. Энэ талаар Московско областиин жэшээһээ хаража болоно. Тэндэ главна инженернүүд бултадаа шахуу дээдэ эрдэмтэй юм. Гэбэшье, олохон областьнуудта хүдөө ажахы тиимэ кадрнуудаар ехэ дутагдалтай байна гэжэ баримтанууд харуулна. Дээдэ һургуулинууд МТС-үүдэй инженернүүд-мэргэжэлтэдые тон үсөөнөөр бэлэдхэнэ.

СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство гээгдэнги МТС-үүдтэ дүй дүршэлтэй, мэргэжэл ехэтэй кадрнуудаар туһалхын тула эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Техникэ ашаглалга һайжаруулха талаар амжалта туйлаха, колхозно үйлэдбэридэ машинно-тракторна бүхы станцинуудай эмхидхэхы үүргэ дам саашань дээшэлүүлхэ гээшэ гээгдэнги МТС-үүдые түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулха гэһэн удхатай.

(«Правдын» июниин 5-най түрүү бэшэгһээ).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Сибириин городой вузуудта

НОВОСИБИРСК, июниин 3. (ТАСС). Новосибирскэ хэлхеэ холбооной электротехническэ институдта студентнүүдые абалга соносхогдоо. Энэ хадаа һүүлэй жэлнүүдэй турша соо городто нээгдэһэн 3-дахи дээдэ һургуули гээшэ. Шэнэ институдай адресаар һуралсалай түхеэрэлгэнүүд, хэрэгсэлнүүд, литература ерэжэ эхилээ.

Мүнөө Новосибирскын вузууд уһан замай ба түмэр замай транспортын инженернүүдые, барилгашадые, архитекторнүүдые, багшанарые, агрономуудые, врачуудые, картографуудые ба бусад мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэн гаргахаяа байна.

Шэнэ вузуудые байгуулхатай хамта, мүнөө байгаа вузуудые үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Олон институдуудай территори дээрэ ехэ барилганууд хэгдэнэ. Түмэр замай транспортын инженернүүдэй институдта һуралсалай шэнэ корпус түхеэрэгдэжэ байна. Энэ хадаа город соо һуралсалай эгээн ехэ байшан болохо юм. Студентнүүд-транспортынхид гоё һайнаар баригдаһан олон дабхар шэнэ хамтын байратай болоо.

Куйбышевай нэрэмжэтэ инженерно-барилгын институдай территори дээрэ студентнүүдэй хамтын байра баригдажа дүүрэхэеэ байна, лабораторна корпус шэнээр баригдана, вузовска парк ба стадион байгуулагдана.

Кировскэ райондо үшөө нэгэ шэнэ вузай—электротехническэ институдай байшангуудай барилга эхилээ.

Колхоз бүхэндэ—электрифицированнэ ток

ДНЕПРОПЕТРОВСК, июниин 4. (ТАСС). В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Днепрогэсэй электроэнерги колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта хэрэглэгдэнэ. Колхозно электротехнигүүд мүнөө полидо, тогууд дээрэ моторнуудые тодхожо байна.

Ургаса хуряалгын үедэ ажал ехэтэй полевой хүдэлмэриие электрификацилга хадаа Томаковско районой колхозуудта 100 мянга шахуу ажалта үдэр алмаха арга олгоно.

Апостоловско, Криничанска ба областиин бусад районуудай колхозуудта бултандань шахуу электрифицированнэ тогууд хүдэлмэрилхэ юм. Хүдөө нютагуудта электроэнергиие хэрэглэлгэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал нэгэ хахад дахин ургаа.

МОСКВА. «Москвич» теплоходууд «Шулуун ехэ хүүргэ» гэжэ пристаниин дэргэдэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэлые партийна организаци дэлгэрүүлнэ

ТАШКЕНТ, июниин 4. (ТАСС). «Подъемник» гэжэ заводто партийна организациин хүсөөр үйлэдбэриин новаторнуудай түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Дунда волжско станок бүтээлгын заводой токарь В. Колесовой зохёоһон метод һүүлэй үедэ предприятида амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ байна. Механо-хабсаруулгын цехын технолог Р. Мангутов новаторай дүй дүршэлые шудалхын тула Куйбышев ошожо ерээ. Энэ ошолгын дүнгүүдээр партбюро тусхай заседани хэбэ.

Заводой коммунистнуудай үүсхэлээр техническэ конференци үнгэргэгдөө. Тэрэнэй хүдэлмэридэ Кагановичын нэрэмжэтэ заводой станочнигууд мүн лэ хабаадалсаба.

Новаторнуудай дүй дүршэлые бүхы хүдэлмэришэд хэрэглэнэ. Механо-хабсаруулгын цехүүдтэ техническэ консультаци эмхидхэгдэнхэй, В. Колесовой түмэр зүһэхэ чертёжуудтай плакадууд дэлгээгдээ. Техническэ бюллетеньнүүд, «Молни»—листовконууд ходоодоо гаргагдана. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэришэдтэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөө заводто бүхы гол детальнууд имагтал шэнэ аргаар хэгдэнэ. В. Колесовой дүй дүршэлые хэрэглэн токарьнууд Ш. Мусаев, П. Стадников ба бусад тус бүри 3—3,5 нормо саг үргэлжэ дүүргэнэ.

Ой модоной ба саарһанай промышленностьда хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэд

СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерствын техникумүүдтэ һуралсалай жэл дүүрэжэ байна. Олон арбаад мянган һурагшад дипломно проектнүүдые хамгаалжа ба нэгэ курсһаа удаадахи курсда оролгын экзаменүүдые барижа эхилээ.

Һургуулинууд дүрбэ мянга шахуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэн гаргахань. Тэдэнэр модо бэлэдхэлые механизацилха, модо урадхуулгын, мебельнэ, целлюлозно-саарһанай, модо үйлэдбэрилгын ба бусад предприятинуудай элдэб янзын агрегадууд, машинанууд болон аппарадуудые хангаха технигүүд болоно.

Нэгэ курсһаа удаадахи курсда оролгын экзаменуудай һүүлээр хэдэн мянган һурагшад леспромхозууд ба бусад предприятинуудта үйлэдбэриин практикада гараха юм.

Министерство болбол һургуулинуудые барилга ба түхеэрэлгэдэ ехэ мүнгэ зөөри һомолоо. Карело-Финскэ ба Ветлужска техникумүүдтэ һуралсалай корпусууд баригдаа. Минскэ, Львовско, мүн Каменска техникумэй (Калининска область) байшангууд заняти эхилхын урда тээ баригдаха байна. Улан-Удэдэ һуралсалай шэнэ жэлһээ эхилэн техникум нээгдэхэ юм. Тэрэ хадаа Сибириин ба Дальна-Востогой предприятинуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ байна.

(ТАСС).

1956 оной түсэбөөр ажаллана

Улан-Удын модоной заводой коллективэй гэшүүд барилгын модо хюрөөдэхэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадан, үйлэдбэриин горьтой амжалта туйлана. Республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаһан энэ коллектив модо хюрөөдэжэ, тэрэниие хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ 4 һарынгаа түсэбые 18 процентээр үлүүлхэһээ гадна, модоной үные 5,6 процентээр химдаруулжа, 129 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ арьбалһан байгаа.

Тус коллектив модо хюрөөдэжэ, хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь нэгэ һара 3 үдэр урид үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 475 кубометр модо хюрөөдэжэ, республикынгаа 30 жэлэй ойе угтаһан байбал, мүнөө июнь һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ бүри эршэтэйгээр ажаллажа байна.

Заводой модо хюрөөдэлгын, түүхэй эдэй цехүүдэй коллективүүд жэлэйнгээ программые холо үлүүлэн дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ жэлэй эхинһээ хойшо түрүүлжэ ябана. Эдэ цехүүдэй хүдэлмэришэд социалистическэ мүрысөөндэ барандаа эдэбхитэйгээр хабаадана, имагтал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Ажалай үндэр бүтээсые туйладаг стахановецуудай тоо эдэ цехүүдтэ улам олошорно.

Вагондо модо ашаалагшад Астраханцев, Валеев, Вожаков, Зубарев, Ермолаев, Чернобровкин, Чебунин гэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр мүнөө 1956 оноймгоо даалгабаряар ажаллажа эхилээ. Мүн рамщигуудай коллективэй дунда үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллагшад олон. Заводой ажахын, партийна ба профсоюзна организацинууд республикын ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые һаяар гаргажа, тэрээндэ түрүүлэгшэдые шагнахаһаа гадна, социалистическэ мүрысөө саашадань бүри үргэдхэхэ хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа байна.

Д. Аюшеев.

Түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэнэ

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, № 1 ОТФ-гэй хонишод нүхэд С. Дармаева, Ж. Галданова гэгшэд 200—230 хурьгадые абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар түлжүүлжэ байна.

Сагаан-Жалга нютагтахи адуушад нүхэд О. Гармаев, Д. Цырендоржиева гэгшэд 7—10 унага, О. Бадмацыренова 8 унага абанхай.

В. Бадашкеев.

Сабшалан дээрэ

Иволгын аймагай «Улаан-Оронго» артелиин тэжээл бэлэдхэлгын бригада үбһэ ногоо ехээр абажа бэлэдхэхэ тухай гансахан зунай сагта бэшэ, харин түхэреэн жэл соо оролдолго гаргана. Тус бригадынхид жэлэй дүрбэн сагта сабшалан хадалан дээрээ таһалгаряагүй ажал хэжэ байдаг юм. Мүнөө тэдэндэ илангаяа харюусалгатай халуун хүдэлмэриин хаһа саг эхилээд байна. Колхозой үргэн ехэ сабшалан дээгүүр нишэ-тиишээ годирон зурыһан канава һубагуудаар сэнхирлэн урдажа байһан уһан сэлмэг дулаахан үдэртэ жэрэлгээтэн харагдана. Мүнөө тэжээл бэлэдхэлгын бригада хоёр ондоо таһараад, Баруушье, Зүүншье Оронгодо сабшалангаа уһалжа байна. Бүри үбэл байхада тус бригадын гэшүүд колхозойнгоо фермын малшадтай хамта сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа эхилээ һэн. Тиигээд мүнөө бүхыдөө 829 тонно наг шэбхэ гаргажа сабшалан дээрээ тараагаад, мүнөө нэгэдэхи уһалалга хэжэ эхилэнхэй. Энээнэй һүүлээр аргал шэбхынгээ һайса дэбтэһэн хойноонь, тэрэниие балуураар буталжа, газарайнь хүрьһэндэ шэнгээхэ юм.

Хабар эртэ һайрамай уһанай ерэхэ сагта эндэ 100 гектар газар уһалһан байгаа. Тиигээд мүнөө колхозой шадамар бэрхэ луговодууд Ухинжап Жаповай хүтэлбэри доро Баруун Оронгодо сабшалангаа уһалжа байна. Канава һубагуудаа бултыень сэбэрлэн заһабарилжа, 200 гаран гектар газар уһалагдаа.

Газар уһалха гээшэ тиимэ бэлэхэн ажал бэшэ юм. Эндэ дүй дүршэл хэрэгтэй. Тиихэдэ үндэр добо газарта уһа гаргахын тулада хашалта түхеэрнэ. Саг болзор сооонь уһалха хэрэгтэй. Мүнөө сабшалан уһалха хүдэлмэридэ ябажа байһан луговодууд Гарма Тудупов, Гарма Очиров, Ринчин-Доржо Ринчинов болон бусад эгээ нимэ мэргэжэлтэй хүнүүд юм.

Нүхэр Бадмаевай бригада газараа уһалхынгаа хажуугаар мүн сабшалан хадалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа, шулуу шохойень түүжэ, харганаа бүртэгэнөө гэхэ мэтые сэбэрлэжэ байна. Тэрээнһээ гадна, уһа мүльһэнэй гэдэхэһээ урид Оронго гол дээрэхи хаалтые һэльбэн заһаһан, тэндэхи канавын эхиие гүнзэгы болгоһон, уһанай хаалтые заһахада хэрэглэгдэхэ 84 кубометр шулуу зөөһэн, 1560 метр канава һубагуудые сэбэрлэһэн, 70 гектар сабшалан дээрэхи бог буртагуудые арилгаһан байха юм. Тиин, сабшалан һайжаруулхын зорилгоор үнгэргэгдэһэн воскресенигүүдтэ колхознигууд, сомоной центр дээрэхи албахаагшад оло олоороо хабаадалсадаг байна.

«Улаан Оронго» артель Иволгын аймаг дотор эгээл мал олонтой томо колхозуудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Колхозой фермэнүүдтэ 8 мянга гаран толгой адуу мал бии юм. Эндэ олон һалбаритай ажахы эрхилдэг болонхой. Жэшээнь, малажалай фермэнүүдһээ гадна, мүн ан үсхэбэрилдэг.

«Улаан Оронго» артель энээнэй урда жэлнүүдтэ малаа үбһэ тэжээлээр хангажа шададаггүй байһан юм. Тэжээл бэлэдхэлгын бригада эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо байдалынь эли бодо ондоо болоһон байгаа. Һүүлэй хоёр жэл соо энэ колхозой нийтын ажахы болон тэрэнэй гол һалбари малажал хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Үнгэрэгшэ 1952 ондо тус артель нэгэ миллион 12 мянган түхэриг мүнгэн юлзо доход оруулһан юм, тэрэ мүнгэнэй 65 процентһээ үлүүнь малажалһаа ороһон байна.

Эдэ бүгэдэ амжалта туйлаха хэрэгтэ тус колхозой тэжээл бэлэдхэлгын бригадын аша габьяань яһала ехэ бии. Тэдэнэр сабшалан һайжаруулжа, үбһэ ногоо ехээр ургуулаад, нийтынгээ адуу малай тоо толгойе олошоруулхатай хамта, мүн тэдэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргэнэ. Тиихэдэ колхозой правлени болон партийна организациин энэ бригадын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэниие шухала хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр, мори унаагаар хангаха тухай ходо анхаралаа табидаг. Энэ бригадын состав һэлгүүлэгдэдэггүй.

Республикынгаа гушан жэлэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо, тус бригадынхид туршалтын участогые 8 гектар хүрэтэр үргэдхэхэ, тэндэһээ гектар бүриин 120 центнер үбһэ абаха, колхозойнгоо бүхы сабшалан дээрэһээ гектар бүриин 20 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха, тиихын тулада хадалан дээрээ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ, нэгэдэхи уһалалгые майн 30 болотор, хоёрдохиие июниин 10 болотор дүүргэхэ гэһэн байгаа. Мүнөө эдэнэр абаһан уялгаяа муу бэшээр дүүргэжэ байна. Бригадир нүхэр Бадмаев үниһөө хойшо колхозно үйлэдбэриин командир ябаһан дүй дүршэлтэй хүн юм. Тэрэ ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэнэ. Энэ колхоз хамта дээрээ 2729 гектар сабшалан эдлэжэ байдаг.

Нүхэр Бадмаевай бригадада 500 гектар газар даалгажа үгтэһэн байна. Энэ участогһаа 200 гектарынь шэбхэжүүлэгдэжэ, имагта һайн ургаса үгэдэг болонхой.

В. БАЛДАНОВ.

КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН БА СОВЕТСКЭ ГҮРЭНЭЙ ЭЛИТЭ ЕХЭ АЖАЛ-ЯБУУЛАГША

(В. В. Куйбышевай түрэhөөр 65 жэлэй ойдо)

1953 оной июниин 6-да Коммунистическэ партиин ба Советскэ гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагшадай нэгэн, Ленин, Сталинай үнэн сэхэ соратник Валериан Владимирович Куйбышевай түрэhөөр 65 жэл гүйсэбэ.

В. В. Куйбышев 1888 оной июниин 6-да Омскдо түрэhэн юм. 16 наhатайдаа Валериан Владимирович большевистскэ партиин зэргэдэ орожо, профессиональна революционерэй замда ороо hэн.

Революциин урда тээхи жэлнүүдтэ В. В. Куйбышев ленинскэ түхэлэй пролетарска революционер, хаанта засагта ба капиталистическэ дарлалтада эсэргүүсэhэн хүдэлмэришэн ангиин тэмсэлые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ байhанаа харуулба. Валериан Владимирович Омскдохи, Томскдохи, Самарадахи подпольно партийна организацинуудые эмхидхээ. Тэрэ хадаа 1905 ондо болоhон ородой нэгэдэхи революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байха юм.

В. В. Куйбышевые нугаршагүй большевик-ленинец гэжэ мэдэхэдээ, хаанта правительство хадаа ажалша ниитые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэйнь зоригые хухалха hэдэлгэтэйгээр тэрэниие мүрдэдэг байгаа. Валериан Владимировичые хаанта правительство найма дахин арестоваlhан ба дүрбэ дахин сүлэлгэдэ ябуулhан юм. Тиибэшье, хаанта засаг нүхэр Куйбышевай булад хатуу зоригые хухалжа шадаагүй. В. В. Куйбышев большевигүүдэй партиин заагаhан замаар бата найдамтайгаар хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө тэмсээ бэлэй.

1917 ондо В. В. Куйбышевай хүтэлбэри доро Самарада (мүнөө Куйбышев) советскэ засаг тогтоогдоhон байгаа.

Хариин интервенциин ба гражданска дайнай жэлнүүдтэ Валериан Владимирович колчаковецуудта эсэргүү байлдаануудта, hүүлээрнь туркестанска фронт дээрэ Улаан Армиин элитэ политическэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь болоо hэн.

Большевистскэ партиин X съезд дээрэ В. В. Куйбышев болбол ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй гэшүүндэ кандидадаар, XI съезд дээрэ партиин Центральна Комитедэй гэшүүнээр hунгагдаhан байха юм. 1923 оной апрель hарада болоhон партиин XII съезд дээрэ ЦКК — РКИ-гэй байгуулагдахадань, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ болгон нүхэр Куйбышевые парти табиhан байгаа. 1927 оной декабрьда В. В. Куйбышев ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүнээр hунгагдаа hэн. Валериан Владимирович Коммунистическэ партиин ба советскэ арадай бүхы дайсадтай хайра гамгүйгөөр тэмсэhэн байна. Нүхэр В. В. Куйбышев өөрынгөө гайхамшагта ажал-ябуулгые партиин генеральна шугам, тэрэнэй нэгэдэлые нангинаар сахиха хэрэгтэ шэглүүлээ hэн.

В. В. Куйбышев болбол В. И. Ленинэй наhа бараhанай hүүлээр бии болоhон, И. В. Сталинай хүтэлбэри доро ленинизмын илагдашагүй тугые хамгаалhан, советскэ арадые социалистическэ байгуулгын үргэн замда гаргаhан манай партиин хүтэлбэрилхы ядрогой составта оролсоhон байна.

1926 ондо манай оронии социалистическэ индустриализацилгын эхеэр Валериан Владимирович СССР-эй арадай ажахын дээдэ Советэй түрүүлэгшээр томилогдоhон байна. Һүүлээрнь В. В. Куйбышев гүрэнэй түсэблэлгын комиссиие толгойлно. Эдэ харюусалгата тушаалнуудта байхадаа, В. В. Куйбышев манай ороной арадай ажахые шадабаритайгаар эмхидхэгшэ ба тэрэниие hайса мэдэдэг байhанаа харуулба. Тэрэ хадаа СССР-ые социалистическээр шэнэдхэн хубилгаха хэрэгые хүтэлбэрилэлсэжэ, арадай ажахын түсэбүүдые зохёон табиха талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри хээ.

Нэгэдэхи ба хоёрдохи сталинска табанжэлнүүдэй түсэбүүдые зохёолго ба бэелүүлгэдэ нүхэр В. В. Куйбышев сэхэ хабаадалсаа hэн. Ороноо индустриализацилха ба хүдөө ажахые коллективизацилха сталинска программые, ороноо түрүү индустриально-колхозно гүрэн болгохо программые бэелүүлгэдэ Валериан Владимирович бүхы хүсэ шадал, эршэ зоригоо хандуулаа hэн. Угаа ехэ заводууд, фабриканууд, эмхи зургаанууд ба шахтануудые барилга, хүсэ ехэтэ социалистическэ индустри байгуулга В. В. Куйбышевай нэрэтэй холбоотой.

Олониитын ажалай эдэбхиин ургалга, ажалшадай творческо үүсхэлэй бүхы талаараа хүгжэлгэ хадаа сталинска табанжэлэй асари ехэ түсэбүүдэй дүүргэгдэхэ гол условинуудай нэгэн мүн гэжэ нүхэр Куйбышев харадаг байгаа. Валериан Владимирович СССР-тэхи социалистическэ байгуулалгын уласхоорондын айхабтар ехэ удхашанарые хододоо тэмдэглэдэг hэн. Манай орондо социалистическэ байгуулалтын дүй дүршэл капиталистическэ оронуудай хүдэлмэришэдтэ үльгэр жэшээ болоно. 1917 ондо Россин хүдэлмэришэд ба таряашадай олоhон зам уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зүб замынь болоно гэжэ В. В. Куйбышев заадаг hэн.

СССР-тэхи социалистическэ байгуулалтын агууехэ дүй дүршэлые өөhэдынгөө коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэри доро социализм байгуулжа байhан арадай демократиин оронуудай ажалшад амжалтатайгаар хэрэглэжэ байна.

В. В. Куйбышев манай социалистическэ экономикын ургалтын замуудые хододоо заадаг байгаа. Тэрэ хадаа предприятинууд дээрэ ажалай журамые бэхижүүлхэ, дотоодын ресурснуудые дүүрэн элсүүлхэ ба арадай ажахын бүхы hалбаринуудта hайн показательнуудые туйлаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг hэн.

Валериан Владимирович социалистическэ мүрысөө үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлгэдэ ехэхэн анхаралаа хандуулжа, олониитын творческо үүсхэлые хододоо дэмжэдэг байгаа.

В. В. Куйбышев наука ба техникые саашадань хүгжөөхэ тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа, наукын ба үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо нигта холбоо байгуулгые эридэг байгаа.

Өөрынгөө тодо hонороор хэлэhэн үгэнүүд соо В. В. Куйбышев СССР-тэ коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы үүргые бүхы талаhаань харуулдаг байhан юм.

В. В. Куйбышев Коммунистическэ партиин ба Советскэ гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшань байгаа. Тэрэ хадаа өөрынгөө ами наhые хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ, манай героическа арадай хэрэгтэ баран үгөө hэн.

Коммунистическэ партиин ба советскэ арадай дайсад гайхамшагта революционер, коммунизмын хэрэгэй түлөө сухаришагүй тэмсэлшэ Валериан Владимирович Куйбышевые үзэн ядадаг байгаа.

18 жэлэй саада тээ, 1935 оной январиин 25-да пролетарска революционер, большевистскэ партиин ба Советскэ гүрэнэй гайхамшагта ажал-ябуулагша Валериан Владимирович Куйбышевай зүрхэн сохилхоёо болёо. Тэрэ хадаа гадаадын гүрэнүүдэй тагнуулай хулhэншэдөөр — троцкистско-бухаринска шпионууд ба алууршадаар хорлогдон, дайшалхы пост дээрээ наhа бараа hэн.

Большевигүүдэй партиин агууехэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа сүм үгэhэн Валериан Владимирович Куйбышевай ажабайдалынь коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэнь бүхы үнэн сэхэ хүнүүдтэ зориг бадаруулагша жэшээ болохо байна.

БИЧУРЫН АЙМАГТА

ЗАЛУУШУУЛАЙ ВЕЧЕР

Һаяхан аймагай Культурын байшан соо залуушуулай вечер болобо. Эндэ ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр И. П. Морев Бурят-Монголой республикын 30 жэлэй ой тухай элидхэл хээ. Элидхэлэй hүүлээр вечертэ хабаадагшадта концерт харуулагдаhан байна.

САДТАЙ БОЛОБО

Ара-Хэрээтын сомоной Советэй Ждановай нэрэмжэтэ томодхогдоhон колхоз 10000 квадратна метр талмайда 700 гаран hөөг яблони, малина hуулгажа үрэ жэмэстэ садтай болобо.

ЭЛЕКТРЫН ЛАМПОЧКАНУУД НОСОХОНЬ

Бодонгуудай сомоной Советэй Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоhон колхоз электростанциин барилгые hаяар дүүргэжэ колхозуудай ба ниитын гэрнүүдтэ Ильичын лампочканууд носохонь. 75 киловатт хүсэтэй станцинь пилорама, тээрмэ, таряанажалай хүдэлмэринүүдые механизацилха арга боломжо олгохо юм.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУДЫЕ БАРИНА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо (Бодонгууд) барилгын хүдэлмэри үргэнөөр эрхилэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, уншалгын ба колхозой правлениин байшангууд, колхозниигуудта 17 гэр, хониной, эбэртэ бодо малай ба тахяагай нэжээд типовой байранууд баригдаа. Мүнөө барилгын хүдэлмэри үргэлжэлhөөр.

ШЭНЭ КЛАСС БАРИГДАНА

Окино-Ключи тосхоной долоон жэлэй hургуулида 1953—1954 онуудай hуралсалай жэлдэ 8-дахи класс нээгдэхээр хараалагдана. Мүнөө барилгашад 8-дахи классай ороходо нэмэлтэ барилга болон заhабарилгын бусад хүдэлмэринүүдые хэжэ байна.

ШЭНЭ НОМУУД АБТАБА

Аймагай номой магазинда шэнэ номууд хододоо ерэжэ байдаг. Сталинска шангай лауреадууд Бубеновэй «Сагаан хуhан», И. Эренбургын «Юhэдэхи вал» гэhэн номууд hаяхан абтаа. Мүн манай республикын уранзохёолшо Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржи» гэжэ роман ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ абтаба.

Һүүлэй үедэ хамта дээрээ 34 мянган түхэригэй номууд абтаhан байна.

АЙМАГАЙ ЦЕНТРЫН ХҮГЖЭЛТЭ

Аймагай центртэ шэнэ барилганууд жэл бүри баригдажа, болбосон түхэлтэй болоно. Мүнөө аймагай больницын, партиин райкомой орохо шулуун гэрнүүд баригдажа захалаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ олон шэнэ гэрнүүд баригдажа, нэгэ үйлсэ нэмэhэн байна.

С. Федоров.

БМАССР-эй 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан шэнэ номууд

Бурят-Монголой номой хэблэл Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэлэй ойдо зорюулжа, иимэнүүд номуудые ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэлhээ гаргаа гэбэл:

Ленин, Сталин Бурят-Монголой АССР-эй арадуудай зохёол дотор— гэжэ сборник соо агууехэ багшанартаа зорюулhан бурят-монгол арадай дуунууд, шүлэгүүд, үльгэрнүүд ба поэмэнүүд толилогдоо.

«Бурят-Монголой АССР-эй 30 жэл» гэжэ сборник соо иимэнүүд статьянууд оронхой: **Хахалов А. У.** — «Ленинско-сталинска национальна политикын илан мандалга», **Цыремпилон Д. Ц.** — «Бурят-Монголой АССР-эй гушан жэлэй ой», **Лобсанов Б. Л.** — «Гушан жэл соо Бурят-Монголой хүдөө ажахын хүгжэлтэ», **Борисов Н. И.** — «Бурят-Монгол—үндэр хүгжэлтэтэ промышленностьтай республика мүн», **Модогоев А. У.** — «30 жэл соо Советскэ Бурят-Монголой культурын ба элүүрые хамгаалгын хүгжэлтэ».

«Алдарта зам» гэжэ сборник соо Бурят-Монголой промышленностиин, түмэр замай, хүдөө ажахын, культурын ба элүүрые хамгаалгын түрүү ажалшад тухай очеркнууд оруулагданхай.

ФЕЛЬЕТОН

„Наймаа найман хултэй"

Февраль hарын нэгэ үдэшэ Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой конторын сонхонууд нилээд орой болотор гэрэлтэй байгаа hэн. Газаагуур ябаhан хүнүүд «Бато Лубсанович яагаа орой болотор hууба гээшэб, шухала асуудал шиидхэжэ байгаа ёhотой» гэжэ хөөрэлдэнэд. Үнэхөөрөөшье, колхозой правлениин түрүүлэгшэ Бато Лубсанович Мурхонов зүүлжээ хараhан столой саана толгойгоо духылган, ехэл бодолгото болоhон хэбэртэй, уралаа хүдэлгэн hуугаа hэн. Мал үсхэбэрилхэ 1953 онойнгоо түсэбые яагаад түргэнөөр дүүргэхэ тухай ухамайлан бодожо hууна гэжэ колхозниигууд hанаhан байгаа. Юуб гэхэдэ, эбэртэ бодо мал, адуу мори, хони үсхэбэрилхэ жэлэй түсэбүүд үшөө дүүргэгдээгүй, үхэhэн ба тураhан малай тоо үдэр бүри олошоржо байгаа бшуу.

Гэбэшье, колхозниигууд түрүүлэгшынгээ ямар бодолгодо хатаhыень таагаагүй. Хэрбээ тааhан байгаа hаа, тэрэнэй амыень татажа шадахал hэн гэжэ hанамаар.

Зай, үнэн дээрээ тэрэ үдэшэ Мурхоновой хара тархи соогоо юун тухай бодолготон hууhыень таагаад үзэе. Мурхоновой толгойе эгээл иимэ бодолгонууд манатуулан hогтооhон байгаа: «Байза, колхознай яахадаа үри шэриhээ гаранагүй гээшэб? Энэ «шолмоhоо» нэгэл аргаар гаража, текущи счёдтоошье, «хара» кассадаашье гар зуурын хэрэг бүтээхэ зэдтэйхэн байгаагүйдэ болёо. Һара бүри колхозой 3 — 5 хони худалдахада хии hалхинда табиhандал юуншье болоногүй. Харин ниитын зөөридэ хургаа хүргэhэн нэрэтэй хүн болоод лэ hалажа байнаб. Теэд үсөөгөөршье худалдаад хэлүүлhэн, олооршье худалдаад хэлүүлhэн адли болошоо бэшэ аал? Эрэ хүн зүрхэтэйдөө hайн гэлсэгшэ. Колхозниигуудай хамтын суглаанай тогтоол гаргаhаншуу болоод, нюдэ балай, шэхэ дүлии гэжэ ерээд лэ 10 толгой амба сар, 50 толгой эрьенүүдые алажа, Улан-Удын ногоон базар дээрэ худалдажархёод лэ үйлөөрөө болохо юм байна».

...Үнишье болобогүй, Улан-Удын ногоон базар абаашагдаха 8 амба сар, 45 эрхим эрьенүүд мяхан болгогдоод, үглөө мүнөө ябуулагдахаяа байба. Энэ мяхые худалдаха гэhэн «хүндэтэ» даалгабари абаhан түрүүлэгшын орлогшо Найдан Чоймболович Данзанов, колхозой партийна организациин секретарь (мүн Боргойн хүдөөгэй библиотекые даагша) Доржо Жамсаранович Цыренов гэгшэд правленитэй хэлсээ баталба ха. Данзанов Цыренов хоёр үхэрэй мяха арбан табаар, хониной мяха арбан зургаагаар, өөхэ хорин табаар, гэдэhэ дотор долоогоор, сарай тархи дүшөөр, хониной тархи долоогоор, сарай тагалсаг табаар, хониной тагалсаг килограммынь долоогоор худалдажа, хамта дээрээ 38365 түхэриг колхозой счёдто оруулха уялгатай гэжэ тэрэ хэлсээн соо бэшэгдэбэ. Теэд тэрэ үедэ базар дээрэ килограмм мяханай 20 түхэригhөө доошо бэшэ байhые Мурхонов Данзанов Цыренов гурбан мэдэнгүй тиимэ хэлсээ хээ гэхэдэ хэн этигэхэб?

Уданшьегүй, март hарын эхеэр нэрлэгдэгшэ хоёрнай колхозой складhаа 8 амба сарай, 45 эрье хониной мяха абажа, аяар холын аян замда, Улан-Удэ город мордобо ха. Хоёр наймаашад аян замда гараhанhаа хойшо иигэжэ хөөрэлдэбэ:

—Наймаа найман хүлтэй юм гэлсэгшэ, нэгэ хүлынь гэшхээд үзэхэдэмнай яаха юм? Улан-Удын ногоон базар дээрэ мяханай хэршье элбэг hаа, хабарай саг байна бшуу...

—Тиимэ, тиимэ. Тон зүб. Үнэтэйхэн эреэд, хахадшье сагаан буунгүй байхада абангүй яахань hэм. Мяханай элбэг байгаа hаань, нэгэн хоёр үдэр амаржа, эhэ тооhоёо гээжэ, городой үйлсөөр гэдэр годор гэшхэлсэгээхэдэмнай хэн боли гэхэб, наймаа найман хүлтэй ха юм,—гэлдэжэ, нюур нюураа харалсажа, миhэд гэлдэжэ ябаад hэн ха...

Мартын хуушаар хоёр наймаашад Улан-Удэ hара бүришье ошожо байгаа hаа хамаагүй гэлсэжэ, зосоогоо урматай хүхюутэйхэнүүд, хүнэй харахада уруу духа, уур сухалтайнууд хэбэртэй бусажа ерээд hэн.

—Улан-Удэдэ мяхан үнэтэй гү, хэр ябажа ерэбэт?—гэжэ колхозниигуудай асуухада, —мяхан яаха аргагүй үнэгүй, ехэл муу ябажа ерээбди, — гэлдээ бэлэй. Тиихэдэнь энэшни таарамжагүй юумэ болоо байна, мүнгэеэ гү, али мяхаяа хулгайда абхуулшоо гээшэ ха гэжэ hанаад, колхозниигууд саашань доброослохоёошье түбэгшээшоо hэн ха. Тииhээр байтар Данзанов Цыренов хоёр түрүүлэгшын кабинедтэ орожо, Мурхоновтоо мүргэжэ, уhан дээрэ үрмэ тогтоон домогложо эхилбэ:

—Зай, Бато Лубсанович, бидэшни таарамжагүй үедэ талаангүйгөөр ябажа ерэбэбди даа. Улан-Удын ногоон базарта мяханhаа ехэ юумэн байхагүй. Зай тиихэдэ городоймнай зон амба сарай, эрье хониной мяха оройдоо эдихэеэ болишоо юм байна. Хэдышье үнэтэй hаань, гахайн мяха оошорложо, буляалдажа байгаад абана. Халаг, гахайн мяха абааша hан hайб, хожом бү мартуужабди. Манай абаашаhан мяхан хараалагдаhан сэндээ хүрөөгүй, үни удаан болоhондоо үжэхэ гутахаяа hанаа. Ядахадаа столово, чайна гэхэ мэтын газарнуудаар эгээн үнэгүй сэнгээр үгөөбди. Иигээд байхада колхозой счёдто оруулха гэhэн мүнгэндэмнай 4562 түхэриг 60 мүнгэн дуташаба лэ. Үмсынгөө үнеэдые худалдажа түлөөгүйл hаа, манда бэшэ арга үгыл. Бато Лубсанович, тушааха мүнгэнэймнай тооhоо энээниие мнай хороожо үгыт.

Мяха 15—16-гаар худалдаабди гэхэдэнь Мурхоновhоо бэшэ шудхэршье этигэхэгүй бэшэ аал?!

Түрүүлэгшэ Мурхонов хүдөө ажахын артелиин сталинска Уставые эбдэжэ, ниитынгээ hурэг мал худалдуулбашье, колхозоо үри шэриhээнь гаргажа шадаагүй байха юм. Харин тус колхоз майн 23-най байдалаар, гүрэнэй банкда нэгэшье түхэриг мүнгэгүй, мүнгэтэй болоо hаань иищэнь тиишэнь оруулха гэhэн хэдэ хэдэн поручениинууд хүлеэжэ байба. Энэ колхоз дүшөөд мянган түхэриг элдэб организацинуудта, арба гара мянган түхэриг олзо доходой налог, мүн страхованиин нилээд ехэ мүнгэ үритэй байна. Теэд, 8 сар, 45 хони худалдажа олоhон мүнгэниинь хайшаа ороо юм, мэдэхын аргагүй. Гэбэшье, январиин 1-hээ майн 1 болотор «хара» кассаар 5669 түхэриг 81 мүнгэн гаргашалагдаhан байха юм.

Энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэг харанхы хэрэгүүд энээгээр дүүрээгүй, найман хүлтэй наймаагай найман хүлынь гэшхэhэн Мурхонов март hара соо үшөө 2 сар, 4 хони үүсэлүүлhэн ба 4 үхэр, 3 хони, 3 адуу, 25 гахай (Данзанов Цыренов хоёрой захилаар) худалдуулhан байгаа. Мал үсхэбэрилхэ түсэб, хүдөө ажахын артелиин Устав ба гүрэнэй хуулиие мэдэхээ болиhон Мурхонов үшөө хэды мал хэды болотор худалдуулжал байхань гээшэб?

Д. Доржиев, Б. Мунгонов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Модо бэлэдхэлые бүхэли жэл соо ябуулха"

Манай газетын майн 6-най номерто иимэ гаршагтай статья толилогдоhон байгаа. Тэрэ статья соо «Бурмонголлес» трестын Итанциин леспромхоз модо бэлэдхэхэ түсэбөө хододоо дүүргэнэгүй, леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин дотоодой резервнүүдые дүүрэн ашаглаха талаар бодото хэмжээнүүдые абанагүй, зунай сагта модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэ дээрэ хэрэглэгдэхэ механизмуудые гүйсэдөөр ашаглахын түлөө оролдоногүй гэhэн байгаа.

Статья соо тэмдэглэгдэhэн баримтанууд шалгалтаар булта тодоржо, элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ абтаа. Итанциин леспромхозой «Бурля» гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктын начальник нүхэр Кузнецов модо бэлэдхэлэй ба шэрэлгын хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэжэ шадаагүй дээрэhээ ажалhаа сүлөөлэгдөө. Хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэhэнэй ба журам муутай байhанай түлөө леспромхозой директорые политическэ талаарнь орлогшо Курилин партиин гэшүүнhээ гаргагдаhан байна. Партийна организациин бюрогой заседани дээрэ леспромхозой директор нүхэр Вежновец хүдэлмэрээ хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ гэжэ шанга шүүмжэлдэ ороhон байна. Энээн тухай манай редакцида Прибайкальска аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Дружинец мэдээсэбэ.

„Хүдөөдэ худалдаа наймаа hайжаруулха"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын апрелиин 12-ой номерто толилогдоо hэн. Тус бэшэг соо Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной «Улаан-Шулуутай» гэжэ колхоздохи Никольскиин сельпогой № 3 магазинай продавец Бадмаева худалдан абагшадай эрилтые хараадаа абанагүй, тэдэниие хэрэгтэй эд бараагаар гүйсэд хангахые оролдоногүй гэhэн байгаа.

— Бэшэг соо заагдаhан баримтанууд булта тодоржо, дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээ абтаа. Продавец Бадмаева ажалдаа муугаар хандадаг байhан тула хүдэлмэриhөө гаргагдаа,—гэжэ манай редакцида Бурмонкоопсоюзай эмхидхэлэй шалгалтын таhагай начальник нүхэр Именохоев мэдээсээ.

Һуралсалай жэл дүүрэбэ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхые шудалха гол түхэлэй кружогтомнай hуралсалай энэ жэлдэ 20 коммунистнүүд hуралсажа гараба. Һуралсалайнгаа жэлые саг соонь — нёдондо октябриин тэнгээр эхилhэн байнабди.

Партийна гэгээрэлэй системэдэхи hуралсалай жэлые саг соонь эхилхэ хэрэгтэ партийна организаци ехэ анхарал хандуулhан байгаа. Энэ асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэhээ гадна, мүн коммунист бүхэн ямар кружогто гү, али политhургуулида hуралсажа, политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ байhанаа уридшалан тодорхойлоо hэн.

Саашань түрүүшын үдэрнүүдhээ hурагшаднай булгадаа номоо хаантайгаар үзэжэ эхилээ hэн. Партиин түүхын 4 темые шудалаад, удаань партиин XIX съездын материалнуудые ба шиидхэбэринүүдые үзэжэ эхилhэн байгаабди. Түүхэтэ съездын документнүүдые коммунистнууд тон hонирхолтойгоор шудалжа эхилээ hэн. Юуб гэхэдэ, эдэ документнүүдэй хуудаhан бүхэниинь hурагшадай үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табина, даалгагдаhан участок дээрэ шэн зоригтойгоор ажаллаха хүсэлэн тэдэнэртэ түрүүлнэ.

Занятияа үнгэргэхэдөө, программына материалаа hурагшадтаа түрүүн хөөрэжэ үгөөд, hүүлээрнь дэлгэрэнгы хөөрэлдөө үнгэргэдэг байгааб. Занятинуудаа тиигэжэ үнгэргэхэдэ маанарта тон таарамжатай байба. Юуб гэхэдэ, манай кружогто hураhан хүнүүд ехэнхидээ hургуули багатай юм. Дэлгэрэнгы хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, занятинуудаа хэхэдэ hурагшад үзэhэн материалаа hайнаар ойлгодог байна.

Һуралсалай жэлэй үедэ коммунистнууд Аверьян Дмитриев, Филипп Будников, Макар Семенов, Иван Дмитриев, Даниил Крылов ба бусад политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхын түлөө ханамжатайгаар оролдодог байгаа. Тэдэнэр занятибүхэндөө hайнаар бэлэдхэдэг, үзэhэн материалнуудаараа конспект табидаг, заняти дээрэ табиhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа.

Партиин XIX съездын түүхэтэ документнүүдые hайнаар шудалhан манай hурагшад үйлэдбэри дээрэ эрхим жэшээ харуулна. Мориной-товарна фермэдэ ажалладаг коммунистнууд Аверьян Дмитриев, Иван Дмитриев, Филипп Будников гэгшэд даалгагдаhан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, өөhэдынгөө фермые артелиингээ ажахын ашаг олзо ехэтэй фермэнүүдэй нэгэниинь болгохын түлөө оролдоно. Тэдэнэр мүнөө гүүдээ түрүүлжэ, түл түрсыень амжалтатайгаар тэнжээн абажа байна. Тиихэдэ гүүдээ искусственнаар ороондо оруулна. Тус фермын бүхы адуу моридынь тобир тарганууд юм.

Манай кружогто hуралсаhан Макар Яковлевич Семенов hүнэйтоварна № 2 фермые даагшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулхын, үүлтэрыень hайжаруулхын, ашаг үгэлгыень ехэ болгохын түлөө тэмсэнэ. Тус фермын hаалишад hаалишадай республиканска социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, муу бэшэ амжалтануудые туйлаа.

Манай кружогто hуралсаhан бүхы коммунистнууд hуралсалайнгаа материалнуудые hайнаар шудалhанайнгаа ашаар өөhэдөө агитаторнууд, пропагандистнууд боложо, парти, правительствын шухала шиидхэбэринүүдые ажалшадта тайлбарилжа үгэнэ, сталинска табадахи табанжэлэй даалгабаринуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө шэн зоригто ажалда тэдэниие элсүүлнэ.

Ц. Семенов, Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой парторганизациин пропагандист.

Литературна хуудаһан

Д. БАТОЖАПОВ

АДУУШАН

(РАССКАЗ)

йгал далай. Үдэшын улаан наалтан хашарһа сасаба. Хабсаададануud хүхэ манан соогуур ан холо хизаарһаа бултайна. ай торгон хүхэ нюруу дээгүүр гаалжан, хабтагаалжануud эраа уһа дайран хөөрсэгэнэнэд.

ағаһашадай катернууд хөөһэтэй нуудые дороо эбхэн тамарба. о һайхан дуунай аялга агаар н адхаржа, үргэн далай үлгы-

Энэ хэн дууланаб? — гээд, аар загаһа губшажа ябаһан й нэгэниинь асууба.

ншье харюу үгэбэгүй... Загад бүгэдөөрэн һонирхожо, шагханад ха.

агуу дуунай аялга улам шанба. Катернь урагшаа жүдхэн хойноо, мушхана. Загаһашад аархаһанайнгаа ехэдэ, дуунай лан тээшэ хараад, аргаахан ржа эхилбэ.

рэнэй урдаһаа үргэн тала үбэ сэлин хэбтэнэ. Зураг шэнбэрхэн хара алаг моритой, шииираг хүбүүн эмээл дээрээ элдэжэ һуунхай.

гонойм дундуур табилуулдаг гогор боро улаан гэжэ бии юм. лхоздом түрүүлэн магтуулдаг шор нүхэр гэжэ бии юм.
Айлайм дундуур табилуулдаг
Ардаг боро улаан гэжэ бии юм.
Артельдэм түрүүлэн
магтуулдаг
Айдар нүхэр гэжэ бии юм,—
гээд,
ай дуунай аялгаар дуулан а, тоо томшоггүй олон адуу, тататар залана ха.

һайхан лэ хоолой байна даа! д, маряа багатай, бүгэдэгэрхэн гааһаяа аманһаа абажа, шаа үгсыхэдэшоод шагнажа а.

Түмэн, Түмэмнай дуулана. Нёо, һур харбаан дээрэ, уранһайй самодеятельностьда дуулаа Одоол ёһоорхон хоолойтой — гэжэ байжа загаһашад хоооо үгээ андалдан байтарынь, «загаһамнай алдагдабал» — абяан соностобо. Тэдэнэр бэе э зэмэрхэлдэн, дуу шагнаха й губшуураа татажа захалаа .

дэ тэндэһээ бархагар хара нүүд гаража, һабардахаа һаю юумэдэл газар маряан тойгоор һолжоржо захалба. һалхин хаанаһаашьеб бии жо, хүсэд бэежээгүй нарин ута най үзүүрнүүдые газар тээшэ на.

тан наран үүлэндэ залгигдадалай уурлан хара ногоон үн болоодхибо. Шулуун хабсаорьёл боори уһаар зайлагхүйтэн хүхэ хүмэг шулуунууд угаа шогноилгон һуунад.

уун хөөрсэгэнэбэ. Хуухиралдаүрһэлдэнэд. Унагаяа ээрээд, гаалдан ябаа гүүдэй һүүл, дэлд сасагтай шаалидал адляар аса хиидэнэ.

мэнэй нүхэр Бадма үбгэн һүрэгтөө яаран ерэбэ. Хоёр шад хойшо урагшаа хиидэнэд. ан адуун хушуугаа холбон рба.

у гайхагты. Байгал шадар уларил дошхон шэрүүн тай юм. Жэлэй дүрбэн сагта, огторгойгоор хүнжэл хэжэ, дайдаар дэбисхэр хээд, адуу жа ябаһан малшад, иимэ у үдэрнүүдые олон удаа үзэйайха юм.

ёр хүнэй мүргэлдэмэ харанхы болошобо. Түмэн Бадма хоёр гай хадын хабшуу жалгада аа ээрэбэ. Тэнгэриин дуун саг жэ нэрьебэ. Аадар гээшэ хүр адхаржа байба.

рид хуухиралдаад, хаха бугүйлдэшэбэ. Шаршаганажа, һоной үнэр гутаба гээд, һаар сахилгаан ялалзашоо бэТэрэнэй толон соо, һүүлээ хабн гуригар хүхэнүүд шонойй, унагадые эхэһээнь таһалан ажа ябахань харагдашоо.

мэнэй гар, хүлынь өөрөө угзаэлдэжэ, сад дүрөөгэй хан гэхэ гархадал гэбэ. Энээхэн зууарин ута хүлтэй хара алаг мошононууд дээрэ бууҗа, гэдэрнан будхана. Түмэнэй бэеһээ хуу халин алдаад, эмнигайһан бэрхэдээ тахимаараа тогтонишоо. Дахин, дахин гаан улагашана. Түмэн моридо ама угзаран, дүрөө шанба.

риной гүйдэл дундуур буугай удаа удаагаар нэрьешоо һэн. ха шононууд һүүрэгэд гэлбүйлөөһэ, боролжын саагуур ашаба. Тэдэнэй нэгэниинь, а газараар шэрээд, һолжоржо . Мяхаша бузар үхэл дээрээ хүртэхэдөө, гиинан байжа ургамал шулуу химэлжэ байна.

Айжа гүйлдэһэн унагадай нэгэниинь хабсагайн хормой тойрон ошобо. Түмэн тэрэнэй хойноһоо хурдан алагаа залаба ха. Хада мүргэмэ харанхы болоно. Гансал мориной туруунай, шулуу сохин хас-няс гэхэнь соностожо байгаа һэн.

Үүр сайжа эхилбэ. Эмээл хүтэлэй баруун энгэртэ Түмэн гаража ерэбэ. Алаг морин ургамал шулуу унхидажа, аргаахан туруугаараа сабшалба. Байд гээд лэ, хазаарайнгаа ама хар-хяр химэлэн байтараа, хушуугаа шогноилгон заадана ха.

Оршон тойрон жэн балай. Хонхо ёнхо болоһон газарнууд, нүхэһүбэнүүд уһаар дүүрэн аягалагданхай, эндэ тэндэ түхеэрэлдэн ялбайлданад. Хабшуу жалгада мөнсойтор хумиһан адуун аргаахан тараба. Тэдэнэй турьяха, үүрһэхэ абяанһаа һэргэгшэн түрүүшын булжамуур огторгойдо жэргэнэ. Удаан саг соо даляа арбагануулан байжа, энэ һүни үзэһэн хараһанаа хөөрэнэ хэбэртэй.

Саяан уулын нахид хүтэлнүүд далайн уһа руу хушуугаа хүргэн хэбтэнэд. Түмэр зам боорсорнь тойролдожо, тэдэниие нэгэ нэгээр шобто нүхэлэн шүрэ шэнгеэр холбоно.

Түмэнэй шэг шарай барагар хара, зүдэрүү. Тэрэнэй бүргэд нюдэнүүд һанаата болон алад хараашална. Һүни алдагдаһан унагаяа, хэды бэдэрбэшье олоогүй юм ха. Даажа абаһан гүүд бүхэнһөө толгой нэгэ унагадые гээлтэгүйгөөр абахаб гэһэн уялгаяа һанахадаа, тэрэнэй шарай улам барайна.

Инаг дуратай басаганиинь тус колхозой адуу-мориной зоотехник юм. Тэрэнэй ажалай габьяагаар Донской ба Бурят-Монгол үүлтэрнүүдэй хоорондоһоо, ута нарин хүлтэй, хурдан түргэн морндууд бии болоол. Түмэн, тэрэнэй дуратай басаган болон тэдэнэй нүхэдынь, үргэн олон колхознигууд булта хамтадаа энэ амжалта түйлахын хойноһоо хүсэ шадабаринуудаа үгэһэн байхал.

Мүнөө жэл «нэгэшье унага гээхэгүйб» гээд,—тэрэнэй түсэб абахада, бүхы колхознигуудынь үнэн зүрхэнһөө этигэһэн ба айл хүршэнэртөөшье, айлшан ерэһэн нүхэртөөшье омогорхол болгон зугаалдаг байгаа. Дуратай басаганиинь Түмэнэй тэнюун налагай сэдьхэл, үнэн сэхэ үгэдэнь голгүй дурладаг бэлэй. Эдэ бүгэдые өөрөө Түмэн һайн мэдэдэг һэн.

Хайшаншье гэжэ бэдэрэ, нэгэ унаган үгыл даа, үгы. ...Шонодо эдюулхэгүйн тула, бүхэли һүниидөө буу табижа, абяа үгэжэ ябаһан Түмэн, гайхалаа барагдахадаа унаганайнгаа һэе бэдэрэн хараашална.

«Һэе, шонын һэе» гээд һанахадаа, Түмэнэй нюрга руу хүйтэн хүлһэн мухарина. Гэнтэ, дуратай басагаяа сэдьхэжэ, тэрэнэй ууран улаахан хасар урихан урал хоёрыень таалан байһандал, хэлэшэгүй зохид мэдэрэл зүрхэ руунь лугшана. Хэрбээ, унагаяа, нигээд амидыгаар алдажархибал, ямар нюураараа үетэн нүхэдөө, колхознигуудаа, дуратай басаганайнгаа урихан нюдэ хараха гээшэбиб гэһэн бодол тэрэнэй сээжэ руу сорьёжо, үргэн хара нидхэнүүдынь ниилэшэ-тэрээ таталдана.

Түмэр зам дээгүүр түерээн соностоно. Аяар зүүн урдаһаа Манчжури—Москва ябадаг түргэн поезд утаа хаян зуралзаба. Улам улам тэрэнэй дуун ойротоно. Байгалай тоннельнүүд соогуур шурган гульдарна ха. Тэрэнэй абяан, модон мунсаар сай нюдэһэндэл, будэхир мохоо болон тарана. Гэнтэ ябжаганан, алха дүшэдэл абьяастайгаар ташаганана.

Ерэжэ ябаһан поезд тээшэ Түмэнэй нюдэн ээзлүүдгүй хараба. Ногоон боро үнгэтэй шэнэхэнүүд вагонуудай олон сонхонуудһаа, һая гаража байһан наранай гэрэл ойгон толо сасаруулна. Холыш поезд утаар хашхаран, тоннель руу дахин шургаба. Энэ тоннелиин нүгөө талаһаа, харахан унаган гүйжэ гараад, сэхэ уруугаа түмэр зам дээгүүр харайба ха.

Поезд тоннель сооһоо һуга буун гарана. Урдань унаган. Тэрэнэй урда түмэр хүүргэ.

Далилаадуй дальбараагайнгаа арьяатанда добтолуулхые хараһан бүргэд шэнгеэр, Түмэн ялбагануулан урагшаа үндыжэ, моринойнгоо гуя руу ташуурдаба. Хара алаг морин хойто хүл дээрээ һүрөөд гэдэргэ һууна. Үшөө дахин шаб байса ташуур бууба.

Паровозой бархирха абаха танаггүй. Һомон түргөөр ябаһан поездын гансата байдаггүйнь хэндэшье мэдээжэ. Хайран унаган даруулхаа ябанал! Унажа ябаһан шулууи шэнгеэр хойноһоонь дүтэлбэ.

Хазаарай аманда угзаруулжа, Түмэнэй морин шуһатай хөөһэ буурана. Дэбтэг шулуунай эрмэг унхидан шуухиржа, хамаг бэеэ һалагануулан байһан морин даб гээд, борьбо дээрээ һуушаба. Түмэн нюдэнэйнгөө хараа унаганһаа һалганагүй. Моринойнгоо яажашье байһые мэдэхэ мэдэрэлээ табинхай, тэрэ үзэгдөөгүй шангаар дүрөөгөө хабшажа, ташуурдахаяал мэдэнэ.

Бороогой уһанда хаха угаагдаһан эрид хабшуу жалгын эрье дээрэ моринийнь туласа ерээд, урда хоёр хүлөөрөө газар һэтэ зуруулан тогтошобо.

Түмэн мориёо сохижол байна. Эмээлынь урагшаа һолжоржо, мориноймгоо хүзүүн дээрэ гараба шахуу. Ай халаг даа, харахан унаган хүсэгдэхэнь ха юм!

Талада бэлшэжэ байһан адуун сооһоо эхэнь унагаяа хаража, хахир шангаар инсагаална. Абыт, туһалыт гэһэн юумэдэл хоёр гурба дахин тойролдожо байрадаа гүйгөөд, хахир шангаар инсагаалан түмэр зам тээшэ шуумайба. Түмэнэй морин тэрэниие хаража шэхээ хайшалан, зориг ороһон юумэдэл урагшаа һүрэшэнэ. Эрид жалгын нүгөө эрьедэ хахад бэеэрээ буужа, өөдөө суган, саада тээнь гарашоо һэн. Түмэн эмээлһээ ходоржо, хойто тээнь һуушаба. Алаг морин хада руу хиидэбэ. Түмэн, хойто бүүргээ барин зайдаар һуунхай, ута хүһан ургаяа урагшань хаян бэлдэнэ.

Тэрэнэй морин түргэн поездтой зэргэшэн ерэбэ. Абарха дараха хоёрой нэгэн унаганай борьбодо туласшоо.

Урдань байһан түмэр хүүргэ дүтэлшэбэ. Түмэн бүхы шадалаараа урагшаа уяхан ургаа хаяна. Халагдаа, һөөм тухай ургым үзүүр богонидоно. Дахин хаяба. Нарбаарин хин шударан гараа. Баһа дахин... Арай, арайл хүрэбэгүй. Түмэр хүүргэ тулажа ерээ. Хоёрой нэгэн! Үшөө дахин бэетээ һүрэн ургаяа хаяба. Түмэр хүүргэ эригэд гээд, ухаа тооһон бурьяшаба. Юу алимтайгаар хүүргэ няжагануулан поезд үнгэрнэ.

Баглагар тооһон рельс дээгүүр унжалдан таража эхилбэ. Түмэнэй морин эмээлээ дороо абан, жолоогоо шэрээд гүйнэ. Соходоо төөнтэйхэн хара унаган газар дээгүүр хоёр гурба хүльбэрэн бодоод, урга хүзүүндээ шагтагалан ябашоо.

Элһэ руу нюураа гударжа унашаһан, Түмэн хэбтэнэ. Хоёр гараараа газар тулан толгойгоо аргаахан үндылгэбэ. Элһэ шорой болошоһон тэрэнэй нюур дээрэ нюдэн шүдэн хоёрынь ялайжа харагдахадал гэнэ. Урга шэрэһэн унагаяа тэрэ хараад, нюурайнгаа шорой гараараа эльбэн бодожо хойноһоонь харайба.

Бадма үбгэн хаанаһаашьеб бии бололдоод, Түмэнэй мори намнана, Түмэн аргаахан унагандаа дүтэлжэ, ургынгаа үзүүрһээ шэргүүлдэн тэрэниие бариба. Бахардаһанаа хүсэд гараагүй шэшэржэ байһан унаганай хушуу тэбэрин, хэды дахин таалана. Түмэнэй нюдэн энхэрэг һайханаар энеэбхилжэ «зуун гүүнһээ, зуун унаган» гэжэ шэбэнээд, дахин унагаяа тэбэрибэ. Элһэ шорой болошоһон унаганайнгаа төөнтэйхэн хушууень, дуратай басаганайнгаа үгэһэн дурдам пулаадаар аршажа, дахин дахин таалажа, эрхэлүүлжэ байгаа бэлэй.

Загаһашадай катернууд хөөһэтэй долги дороо эбхэн колхозой центр тээһээ тамарба. Хонгёо һайхан дуунай аялга агаар дүүрэн адхаржа, үргэн далай баһа үлгыдэнэ.

—Энэ хэн дууланаб? — гээд, катераар загаһа губшажа ябаһан зонууд, дуунай гараһан тээшэ харанад.

Тэдэнэй урдаһаа үргэн тала үбсүүгээ сэлин хэбтэнэ. Тоо томшогүй олон адуун талые дүүрэн бэлшэшоо. Зурагтал адли хара алаг моритой, үнөөхи үсэгэлдэрэймнай дууша нүхэр, шонын арһа эмээлдээ ганзагаланхай, ута хүһан ургаяа газараар шэрэн, алаг мориёо һайбарлуулна. Соходоо төөнтэй харахан унаган хойноһоонь дахаад, халта дохолон ябажа хатарна.

Колхозой загаһашад:

—Түмэн, Түмэмнай дуулана — гэлдээд, энэ дуунайнь үгэ дабтан дуулалсана. Байгал дээгүүр бурят дуунай бардам аялга сууряатана.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Багшанар

Үбэл, зунгүй ногоорно хаяарна
Үзэгдэл һайхан жэрэгэр хасуури.
Кремлиин дэргэдэ золгожо зугаална
Хоёр пионер— хоёр үүри.

«Багшанар—баабай эсэгэднай—эндэ
Бидэн тухайдаа хөөрэлдэнэ аалам...»—
Гэнэ нэгэниинь Мавзолейн үүдэндэ.
Мавзолей доторнь—Ленин, Сталин.

Ц. ЖИМБИЕВ

Айлшан

(Поэмэһээ торывок)

Мавзолей. Үбгэн түргэлбэ,
Малгайгаа абан дүтэлбэ.
Эгэрэн зогсон харана.
Эбэрһээ саарһа гаргана,

Харуулшад шалган үзэбэд,
Харгы зам гарган үгэбэд.
Алишье зүгэй хүндэтэ
Айлшадай урда, мүн дүтэ,

Бэлигтэ абга тогтобо.
Бэһэдэнь — мүнгэн хутага,
Гааһаяа хооһоор һороно,
Гайхалаа баран зогсоно,

Үльгэрэй эгээн һайханда
Үнэншэн ядан байһандал.
Эрмэлзэн, хүхин гарагшад,
Эрхим ба олон ажалшад.

Зурагууд дээгүүрнь солото
Зонууднай байна толотон.
Тугуудайнь дундуур элиһэн
Туйлалта габьяань элихэн:

Шэдитэ модель, дүрсэнүүд,
Жэмэстэ садай үрһэнүүд.
Удангүй зоной ябадал
Удаарба. Тугаар абгада

Харгыень зааһан басаган
Ханалтай сэсэг бариһан
Трибуна дээр гүйн гарана,
Тэдэнээ һарбайн алхана,

Үргэжэ Сталин абаба.
Үбгэмнай нюдөө аниба.

Алдарта оронойм
Аласта ябагша
Ажалша олоной
Ашатайхан багша,

Нүхэд, зон бэлигтэй
Номытнай үзэнэд,
Наранһаа элшэтэй
Нютагаа шэмэнэд.

Бадарна галханууд,
Байдалнай һалбарнал.
Байгалайм долгинууд
Баруулжаа ларанал...

Холоһоо тэндэһээ
Хүрэжэ ерэбэб.
Халуунхан мэндээ
Ходоргон хэлэбэб.

Согтойхон домог үгэды
Соносоһон энэ үедэ
Бэеэрээ Сталин дүтэлнэ,
Бэлигтэ үбгы хүндэлнэ...

Хонгёохон хуурай аялгань,
Курантын жэгдэ наярхань
Сууряагаа ниилүүлэн тарана,
Столицы наран шарана,

Дүтэлжэ элбэг гэрэлдэнь
Дулаасахаа һанаһан юмэдэл.

Москва, 1952 оной майн 1.

Б. ЛЮДОНОВ

Советскэ Армиин сэрэгшэ.

Бэшэг

Сагаан конверт
Солдадай зүрхэндэ
хүндэтэйш.
Эхэ нютагһаам
Элдэб һонин
асарнаш.
Шамай хүлеэнэм...
Үдэршье, һүнишье
илгаагүй,
Үглөө, мүнөө
Одоол ерэхэ
ёһотойш.
Бурят нютагайм
Хүбүүд, басагад
бултадаа,
Буурал сагаан
Эжы абамни
хододоо
Артелиин һонин
Ажалайнгаа илалта
бэшэнхэйл.
Амар жаргалта
Байдалайнгаа һайханиие
дууляганхайл.
Шамайе уншахадаа
Шадал хүсэмни
нэмэнхэй.
Автомат буугаа
Адхадаа шангаар
бажуунам.
Хариин дайсад,
Халдан ерээд
туршагты,
Харюу үгэхөөр
Хододоо бидэ
бэлэмди!

Һаяхан манай республикын уранзохёолшод ба артистнар зооветинститудай студентнэртэй уулзаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бурят-монгол литературын үндэһэ һуури табигша Х. Н. Намсараев, РСФСР-эй габьяата артистка К. И. Гомбоева-Языкова гэгшэд студентнэртэй хөөрэлдэжэ байна. А. Мантаевай фото.

Н. ДАМДИНОВ

Агууехэ нэрэ

(И. В. Сталинда эльгээһэн бэлэгүүдэй музей соо)

Арбан юһэтэй байхадаа абхуулһан
Арюун һайхан дүрэ ба пулаад, —
Дүшэн табан ондо фашистда алуулһан
Дүлэтэ патриот француһаа үлөө.

Хайрата эсэгэнь, утэлһэн эхэнь
Ханигүй түргөөр үһөө сайгаа.
Шэг шарайнь яаһан хөөрхэм,
Шэртээшэ хүбүүниинь гансахан
байгаа...

Үглөөгүүр бодоходоо, үдэшэлэн
унтахадаа,
Үдэрынш хоюулан гэртээ һууxадаа,
Эжэлэнгүй ошоод, һалганаһан гараар
Энэ нангин һахюуһаа баряад,
Сэдьхэлээ манаруулан зогсодог бэлэй:
Сэбэрхэн үриһөөнь энэл үлөө.

...Мүнөө би энэ нангин зүйл
Музей соо бэлэгүүдэй дунда харанам.
Үлүү сэнтэй юумэ олоогүй
Үтэлһэн гэртэхиниинь эльгээгээ ха
юм...

***

Олон жэлэй саана ерээдүйн хүн
Ороходоо эндэ һонирхон хараха,
Бэлэг бүхэниие нь гараараа хүдэлгэн,
Барижа үзэхэ, шэнжэлхэ, гайхаха.

Хоридохи зуунжэлэй амисхаал тиихэдэ
Хүнүүдэй үһые хүдэлгэн һэбихэ.
Амиды жэшээ дээр тэдэнэр бүгэдэ
Агууехэ саг үеымнай үзэхэ.

Арадууд хайшан гээд өөһэд хоорондоо
Алалсаан-дайе хэхээ болёо һэм,
Хэнэй нэрые туг болгон тойроод,
Хэтын жаргалда ерэһэнээ мэдэхэл.

Ч. НАМЖИЛОВ

Дүүхэйдэ

Аляа илдам Зояхан
Арба наһатай болобелши.
Аяг зангаараа яаһан
Адлидхашагүй һонимши...

Сабшалһан нюдэдэйш хараан
Суг мүшэдһөө һаруул лэ,
Уяхан гарнуудайш нугараан
Уһанай долгиие һануулна.

Эрдэм бэлигэй үүдэ
Эхилэн һаял татаалши.

Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ
Хэн болоод байха аабши?

Аргагүй һонёор нугалзаһан
Артистка-балерина болоорой,
Али багша, врач гү, харин
Алишгүй энеэһээр бү үлөөрэй.

Аюулта жэлэй шуурганаар
Аяар холын Петрищеводо
Адли нэрэтэй басаганай
Хэлэһэн захяа һана ходо.

Ц. БАДМАЕВ

Минии нютагта

Айлшамнай
яажаш мэдэхэгүйдөө
Намһаа
һураба гайхасагаан:
—Мүнөө
зунай саг
хэбэртэйл теэд,
Юундэ
тэрэ хада
саб сагаам?
—Энэ
монгол үүлтэрэй хониднай

Губөөе үргэлжэ бүрхөөһэн
Бэлшэнэ,—
гэхэдэмни айлшамнай
Гайхахын лэ
ехээр гайхаа һэн.
Һүрэгүүд
далайдал миралзанхай,
Дээгүүрнь
чайканууд элинэгүйл.
Жэргэмэл лэ
тэдэнии тоолонхой,
Теэд тоогынь
абажа шадаадүйя.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

Эжэл хоёр

Хүн ажалаараа,
хүлэг хурдаараа
(Оньһон үгэ).

Гүйдэлшэ хээгшэн хүгшэрөөд,
Гэмтэбэ нэгэтэ ехээр.
Унаганиинь тииһээр үншэрөө—
Урин заахан хүрин хээр.

Адуушан баабайн хүбүүхэн
Ардан тэрээнтэй танилсаа,
Үглөөгүүр абаһаа түрүүлэн
Үбһэ, хилээмэ асараа.

Унаган зааха үргөөшье һаа,
Ульгамханаар урдаһаань
Табан хушуун төөнтэйхэн
Толгойгоо дохин ерээ һэн.

Тэжээдэг залуу эзэндээ
Тииһээр унаган эжэлшээ,
Анхарал һайтай Арданай
Альган дээрэ бэежээ.

Матархай, үндэр үбсүүниинь
Маряатай бэеынь шэмэглээ.

Нариихан ута хүлнүүдынь
Наартай гоёхон бэлэй...

Эдэ хоёры харахадаа
Элдэб һанал түрэнэл.
Юрэдөө, иигэжэ Ардандаа,
Юрөөлхэ дурам хүрэнэл:

Унаган морин болоходоо
Уран жороогоо харуулхал,
Ардан, наһаяа хүсэхэдөө
Армиин зэргэдэ суурхахаш.

Одотой малгай үмдөөд лэ
Орон нютагаа сахихалши,
Холын хилэ дээр дозорлон,
Хүрин хээрээрээ хатархалши.

«Адуунай дундаһаа хүлэг,
Арадай дундаһаа баатар»,—
Иигэжэ арад хэлсэдэг,
Энэнь шамдаш хабаатайл.

К. ИЛЬИН

* * *

Һүни хабхар —
Дахин хабар.
Инаг басаган,
Инаг дурам
Дуулыш, ерыш,
уулзыш.
Үнинэй шамтаяа
Уулзаха—шууяхаа
Урпал зүрхэм,
Уряал дурам.
Дуулыш, ерыш,
уулзыш.

Хабарай һүни
Түрэл город
Хэды галаар,
Хэды толоор
яларнаб
Иимэ галаар,
Иимэ толоор
Минии дуран,
Инаг басагам,
Ярарна, толорно,
мэдыш.

Советскэ Союзай ажабайдалда зорюулагдаһан фотовыставкэ Аргентинэдэ нээгдээ

БУЭНОС-АЙРЕС, июниин 4. (ТАСС). Советскэ литературын ба искусствын хүгжэлтые, Советскэ Союзай хүдэлмэришэд ба таряашадай ажабайдалые харуулһан фотовыставкэ культурна холбооной аргентино-советскэ институдай шэнэ байра соо нээгдэбэ. Хэдэн оронуудай посольствонуудай ба миссинүүдэй сотрудникгууд, Аргентинын гүрэнэй культурна организацинуудай түлөөлэгшэд ба культурын элитэ ажал-ябуулагшад выставкын нээгдэхэ үедэ байлсаба.

Выставкэ ехэ амжалтатай байгаа.

Хитадта кадрнуудые бэлэдхэнэ

ПЕКИН, июниин 4. (ТАСС). Хитадай баригдажа байгаа заводуудта ба фабрикануудта кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Тайюанида мэргэжэл ехэтэ 1800 гаран хүдэлмэришэд бэлэдхэгдээд, хүндэ машина бүтээлгын заводой шэнээр баригдаһан цехүүдтэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ гэжэ «Гунженьжибао» газетэ мэдээсэнэ. Тэрээнһээ гадна, Тайюаньска завод дээрэ үйлэдбэриһөө таһарангүйгөөр һуралсаха хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсал эмхидхэгдээ. Үдэшын курсануудта мүнөө 790 гаран хүн һуралсана. Курса дүүргэгшэдэй олонхинь оронoй бусад районуудай заводуудта үйлэдбэриин практика гарахаар эльгээгдэнэ. Тайюаньска заводой олон хүдэлмэришэд Зүүн-Хойто Хитадтахи машина бүтээлгын заводуудта практикада ябаба. Тэндэ булад хайлуулгын технологическа процесстэй танилсаба. Мүнөө заводой үшөө 200 хүдэлмэришэд Пекинэй Тяньцзиниин ба бусад городуудай машина бүтээлгын заводуудта үйлэдбэриин практика гарахаар эльгээгдэбэ.

„Булад ба шлак“ гэжэ роман швед хэлэн дээрэ хэблэгдээ

СТОКГОЛЬМ, июниин 3. (ТАСС). «Арбетаркультур» издательство советскэ уранзохёолшо, Сталинска шангай лауреат Владимир Поповой бэшэһэн «Булад ба шлак» гэжэ романие швед хэлэн дээрэ хэблэн гаргаа.

Чехословакиин горнягуудай үйлэдбэриин амжалтанууд

ПРАГА, июниин 4. (ТАСС). «Праце» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Остравско-Карвинска нүүрһэнэй бассейнэй «Орлова» трестын шахтёрнууд май һарын түсэбые 102 процент дүүргэбэ. «Людвик» гэжэ эрхим шахтын коллектив май һарада түсэбһөө гадуур 4.813 тонно нүүрһэ абаа. Шахтёрнууд туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарнагүй гэжэ июниин түрүүшын үдэрнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд харуулна. Июниин 1-дэ тэдэнэр үйлэдбэриин даалгабарие 113,6 процент, июниин 2-то —118,2 процент дүүргэбэ.

«Ярослав» шахтын хойто-чешскэ хүрин нүүрһэнэй бассейнэй түрүү коллектив табанжэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 7 һара урид июниин 3-да дүүргэбэ. Шахтын түрүү хүдэлмэришэд Рудольф Круппын ба Иозеф Шпетлын нэрэнүүд эндэ һайн мэдээжэ болоо.

Индонезидэ забастовкын хүдэлөөн болоно

ДЖАКАРТА, июниин 4. (ТАСС). Антара агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, июниин 1-дэ Суматрын зүүн-хойто зүгэй тамхинай плантацинуудай 6500 хүдэлмэришэд забастовко хэжэ эхилбэ. Энэ забастовко июниин 6 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм гэжэ тэдэнэр соносхобо. Забастовко хэгшэд хадаа 1953 ондо тамхи таригшадтай коллективнэ договор баталалгые голландска Афрос компаниин удааруулһан ябадалда эсэргүү протест мэдүүлнэ. Энэ ябуулгаараа тус компани өөртөө ашагтай ажалай түлэбэриин условинуудые хүдэлмэришэдтэ баадхахые эрмэлзэнэ гэжэ хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

Ажалай конфликтнүүдые шиидхэхэ нютагай комитет ажал тухай онсо хуулиие баримталжа, тус забастовкые хуули буса гэжэ соносхоошье һаань, забастовко эхилээ.

ДЖАКАРТА, июниин 4. (ТАСС). «Гаруда Индонезиан Эйруэйс» гэжэ Индонезийскэ транспортна авиационно компаниин 2 мянган хүдэлмэришэд июниин 2-то забастовко соносхобо. Тэдэнэр юумэнэй сэнгүүдэй ургаһантай дашарамдуулан, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Хуайхэ мүрэн дээрэхи барилга

ПЕКИН, июниин 3. (ТАСС). Гурбан жэлэй турша дотор Хуайхэ мүрэнэй дэргэдэ хэгдэһэн ирригационно барилгын амжалтанууд тухай «Гунженьжибао» газетэ мэдээсэнэ.

Хуайхэ мүрэн дээрэхи ирригационно барилга 1950 оной үбэл эхилһэн юм. Барилгын түрүүшын жэлдэ Хуайхэ мүрэн дээрэ хэгдэһэн ехэ хүдэлмэриин ашаар 2.200 километр дамба баригдаһан, 680 гаран километртэ мүрэнүүдэй һаба гүнзэгырүүлэгдэн, 1 водохранилищи ба 90 гаран шлюз бүтээгдэһэн байна. Гансахан газар малталгын хүдэлмэри 200 миллион гаран кубометр хэгдээ. Хуайхэ дээрэхи ирригационно барилгын түрүүшын шатада энэ мүрэнэй олохон районууд үерһөө абарагдаһан байгаа. Тиимэһээ 1951 ондо таряашад баян ургаса хурааһан байгаа.

1952 ондо Хуайхэ дээрэхи барилгын хэмжээн 1951 онойхитой сасуулхада улам ехэ болоо. Үнгэрһэн жэлдэ Хуайхэ мүрэнэй дэргэдэхи барилгануудта 3 миллион хүн хүдэлмэрилбэ. 3 водохранилищи, 172 километр ута канал баригдаа. Мүрэнэй һаба 63 километртэ гүнзэгырүүлэгдээ. Газар малталгын хүдэлмэриин ниитэ хэмжээн 1951 онойхитой сасуулхада хоёр дахин ургаһан ба 400 миллион гаран кубометр болоһон байна. Хүдэлмэриин хоёрдохи ээлжээнэй дүүрэһэнэй һүүлээр Хуайхэ шадарай районой түхэл шарайнь ехээр хубилба. Үерэй үгы болгогдоһоной ба уһалагдадаг газарай талмайн ехэ болгогдоһоной ашаар, ургаса нилээд дээшэлһэн ба таряашадай материальна ажабайдал мүн лэ дээшэлһэн байна. Промышленна товарнуудые таряашадай хэрэглэлгэ нилээд ехэ болоо. Таряашад хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдые ба мал худалдан абана. Сосянь райондо 2 жэлэй турша дотор таряашад 100 мянга гаран толгой мал худалдан абаа. Таряашадай материальна байдалай һайжарһантай дашарамдуулан Хуайхэ мүрэнэй дэргэдэхи олон городууд ба тосхонуудта худалдаа наймаа, үйлэдбэри хүгжэбэ.

Энэ оной үбэл Хуайхэ мүрэнэй дэргэдэ барилгын гурбадахи ээлжээн хэгдэжэ эхилбэ. 700 шахуу метр ута Саньхэйн шлюз энэ оной жэлэй барилгын эгээн шухала объектнь болоно. Энэ шлюз хадаа Хуайхэ мүрэн дээрэхи ирригационно барилгануудай бүхы системэдэ эгээн ехэ шлюз болоно. Саньхэйн шлюз уһанай нэмэхэ үедэ уһанай урдалгые тааруулха ба Цзянсу провинциин хойто талада үерэй аюулые зайсуулха байна. Энэ шлюз поли уһалхын тула үерэй уһые тэрэшэлэн эльгээхэ юм.

Мүнөө үедэ Хуайхэ мүрэнэй эхиндэ ба дунда талада газар малталгын хүдэлмэринүүд дүүрэхэеэ дүтэлөөд байна. Хуайхэ дээрэ бүхы барилгын дүүрэхэдэ 5 миллион му (нэгэ му 0,06 гектартай адли) поли үерһөө абарагдаха ба 3 миллион му уһалагдаха юм. Суднанууд Хуайхэ мүрэнэй дээдэ ба дунда талада хүрэтэр ошохо юм.

Франциdахи правительственна кризис

ПАРИЖ, июниин 3. (ТАСС). Шэнэ правительство бүридүүлхэ гэһэн республикын президентын даалгабарие абаһан Пьер Мендес-Франс правительствын деклараци табижа, мүнөөдэр Франциин Национальна суглаанда үгэ хэлэбэ. Мендес-Франс хадаа радикалнуудай ба радикал-социалистнуудай партиин гэшүүн мүн. Тэрэниие экономическа болон финансова проблемэнүүд тушаа мэргэжэлтэ хүн гээшэ гэжэ тоолодог юм.

Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын тушаалда энээнэй урда тээ байһан Поль Рейнодол адляар, Мендес-Франс хадаа Франциин экономическа ба финансова тон хүндэ байдалые харуулаа. Тэрэ хадаа Франци доторхи бюджетнэ ехэ дефицит, экономическа зогсолто ба үйлэдбэриин хоролто тухай хэлэбэ. Эдэ бүгэдэ «нацада аюул» болоно.

Сэрэгэй гаргашанууд оронд ехэ хүшэр хүндэ байдал ушаруулна гэжэ Мендес-Франс мэдэрбэ. «Эдэ гаргашанuудай хэмжээн граждан-ска бүхы гаргашануудай хэмжээндэ адли шахуу байна» гэжэ тэрэ хэлэбэ. Мендес-Франс сэрэгэй гаргашануудые хороохо гэжэ һаналаа мэдүүлбэ. Гэбэшье, энэнь «гансахан манһаа дулдыдахагүй байһаниинь халагламаар» гэжэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа Индо-Хитадта дайн зогсоохо гэжэ һаналаа мэдүүлбэ, ушарынь, тэрэнэй һанаһанай ёһоор, энэ дайн Франциие һуларуулна. Германитай сасуулхада, Франциие ашаггүй байдалда оруулна. «Германиин сэрэгэй хүсэ шадалынь Франциин хүсэнүүдһээ дахин үлүү боложо магадгүй юм». Гэбэшье, Индо-Хитадтахи дайн тухай асуудал Бермудска аралнууд дээрэ болохоёо байгаа баруунай 3 гүрэнэй конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой юм.

Франциин мүнөөнэй байдалда, мүн США-һаа тэрэнэй дулдыданги байдалда дураа гутадаг ажал-ябуулагшад ба бүлэглэлнүүд зонхилхы ноурнуудай дундашье бии байна гэжэ Мендес-Франсын хэлэһэн үгэһөө харагдана. «Атлантическа организациин составта ородог нацануудай хоорондоо һайн харилсаануудтай байхые тус организациинэ, — гэжэ Мендес-Франс мэдүүлбэ, — моральна нэгэн һаналтай байлга ба идеологическа нэгэн үзэлтэй байлга хадаа дулдыданги байдалһаа саашадаа хохидохо ёһогүй. Дулдыданги байдалда эсэс табихые бүгэдөөрөө хүсэнэ».

Мендес-Франсын һанаһанай ёһоор, баруун-европейскэ оронууд өөһэдынгөө экономическа байдалые һайжаруулхын, өөһэдтөө бэеэ даанхай байдал бусаахын тула бүри нигтаар тэмсэхэ ёһотой. Тэрэ хадаа Франко-английска хани харилсаае улам нигта болгохо гэжэ һаналаа мэдүүлбэ.

«Уласхоорондын үргэн хэлсээ хэхэеэ Францишье, Европошье айха ёһогүй, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Черчиллиин уряалһанай ёһоор, агуухэ дүрбэн гүрэнэй түлөөлэгшэдэй зүблөө зарлахые хүсэнэб.

«Европейскэ арми тухай» асуудалые Бермудска аралнууд дээрэхи зүблөөндэ табиха һанаатай байнаб» гэжэ Мендес-Франс мэдүүлбэ. «...Эгээн эхинһээ абаад французска парламентын хараалһанһаа тон ондоо договорнууд манай үзэмжэдэ табигдаанхай» гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Бидэнэр энэ асуудал тушаа мүнөөнэй байдалда Французуудай үзэжэ байгаа ехэ болгоомжолго тухай, мүн тэдэнэй олонхидойнь гуйбалзалга тухай манай союзнигуудта мэдээсэхэ ёһотойбди.

Франциин мүнөөнэй экономическа ба финансова байдалые ямар тодорхой хэмжээнүүдээр хубилгахые хараалһан тухайгаа Мендес-Франс депутадуудта мэдээсээгүй. Гэбэшье, тэрэ хадаа дефицидые хороохо, хүдэлмэриин хүсые бүрин хэрэглэлгэ хангаха гэхэ мэтээр үгэеэ үгөө. Мендес-Франс өөртөө «үргэн эрхэ түлөөлэлгые», тайлбарилан хэлэхэдэ правительствын декредүүдые гаргажа, өөрынгөө һанаашалгаар хэмжээнүүдые бэелүүлхэ эрхэ үгэхые эриһэн байна.

Мендес-Франсын правительственна декрет тушаа үгэ хэлэлгэ үдэшын ба һүниин заседанинууд дээрэ үргэлжэлхэ юм. Тэрэнэй һүүлээр, правительствые бүридүүлхэ талаар тэрэнэй эрхэ түлөөлэлгые баталха тухай асуудалаар голосовани болохо байна. Мендес-Франсын программа тухай һаналаа тодорхойгоор мэдүүлэнгүйгөөр, түрүүшын ораторнууд зарим асуудалнуудаар гансахан тайлбари үгэхые гуйба.

Сиридэ заговор элирүүлһэн тушаа

БЕЙРУТ, июниин 3. (ТАСС). Сириин мүнөөнэй правительствода эсэргүү заговорые Сиридэ элирүүлһэн тухай ливанска ба сирийскэ хэблэл мэдээсэнэ. Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, июниин 1-нэй һүни сирийскэ засагаархид Сириин тараагдаһан партинуудай нэгэндэ хамаатай олон хүнүүдые арестовалба. Кипр аралай радиостанциин дамасска корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, арестовалагдаһан хүнүүдэй дунда — урдын премьер-министр, урдын хоёр министр, тараагдаһан партиин ударидагша ба бүлэг сэрэгэй хүнүүд бии юм гэжэ һайнаар мэдэхэ хүнһөө элн болоо.

Абтаһан документнүүд хадаа заговор бэлэдхэгшэдэй ажал-ябуулгын зарим талые харуулна гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. Тэдэнэр Алеппо, Дейр-Зэ-Зор, Латакия, Камишлы, Хама городуудта «Арабска сүлөөлэлгын хүдэлөөн» гэжэ зонхилхы партиин отделенинүүдэй байрада бомбонуудые хаяа гэжэ дурсагдана. Энэ партиин ударидагша, сирийскэ армиин генеральна штабай начальник Шишеклиин Дамаскдахи гэртэ бомбонууд хоёр дахин хаягдаа.

Заговорщигууд хадаа «гүрэнэй эрид эрьелтэ хэхэ зохистой байдал» байгуулхые оролдобо гэжэ «Ар-Рауад» гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Газетын хэлэһэнэй ёһоор, документнүүд хадаа Дамаскдахи заговор хэхэ центр «гадаадын нэгэ гүрэнтэй» холбоотой байгаа гэжэ гэршэлнэ. Һүүлэй үедэ заговорщигууд хадаа Сиридэхи мүнөөнэй ёһо журамда эсэргүү листовконуудые сирийскэ городуудта тараажа эхилээ гэжэ хэблэл мэдүүлнэ. Эдэ листовконууд Багдадта хэблэгдээ гэжэ мүрдэлгөөр тодорхойлогдоо.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июниин 4. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндураганай частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ дайсантай артиллереэр бага зэргэ буудалдаба гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагаагаа.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, июниин 4. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүдтэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин коммюнике Кэсонһоо нигэжэ дамжуулба:

Делегацинуудай бүрин составаараа хэһэн хаагдамал заседани июниин 4-нэй үглөөнэй 11 часта болобо. Хэлсээнүүдые июниин 6-най үглөөнэй 11 час хүрэтэр забһарлалга хэхые нүгөө тала дурадхаба. Энээниинь манай тала зүбшөөбэ.

Худалдаа наймаанай асуудалнууд тушаа экспертнүүдэй Женевскэ зүблөөнэй һүүлээр

ПАРИЖ, июниин 3. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Европа тушаа ООН-эй экономическа комиссиин мэдээсэлые Женевэһээ дамжуулба. Женевэдэ болоһон худалдаа наймаанай экспертнүүдэй зүблөөнэй үедэ холбоо барисаа тогтооһоной ашаар мүн энэ зүблөөнэй һүүлээр хэгдэһэн хэлсээнэй ашаар Афинын ба Будапештын худалдаа наймаанай палатанууд Грециин болон Венгриин хоорондо юрэнхы дээрээ 4,5 миллион доллар хэмжээтэй худалдаа наймаанай андалдалга хэхэ тухай нэгэ жэлэй болзортой хэлсээе июниин 1-дэ баталаа гэжэ мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ.

Энэ хэлсээнэй ёһоор, Греци Венгридэ тамхи, хуурай жэмэс, сэбэрлэгдээгүй хлопок, тиихэдэ Венгри Грецидэ мазут, мал, үндэгэ ба бусад эд бараа худалдаха байна.

Британска империин оронуудай премьер-министрнүүдэй конференци

ЛОНДОН, июниин 3. (ТАСС). Июниин 3-да Лондондо Англиин премьер-министр Черчиллиин түрүүлэлгэ доро Британска империин оронуудай премьер-министрнүүдэй конференци нээгдэбэ.

Конференци дээрэ премьер-министрнүүд Мензис — (Австрали), Холланд (Шэнэ Зеланди), Сен-Лоран (Канада), Малан (Урда-Африканска Союз), Неру (Инди), Мохаммед Али (Пакистан), Сенанайке (Цейлон), Хаггинс (Урда Родези) гэгшэд байлсана.

Конференциин нэгэдэхи заседаниин һүүлээр английска премьер-министрын канцеляриин толилһон коммюнике соо «премьер-министрнүүд уласхоорондын байдалые юрэнхы дээрэнь зүбшэн хэлсэжэ эхилээ» гэжэ хэлэгдэнэ.

Рейтер агентствын зааһанай ёһоор, түрүүшын заседани дээрэ премьер-министрнүүд хадаа зүүн ба баруун зүгэй дээдэ түлөөлэгшэдэй хэлсээ хэхэ тушаа Черчиллиин һаяын дурадхалые дэмжэбэ.

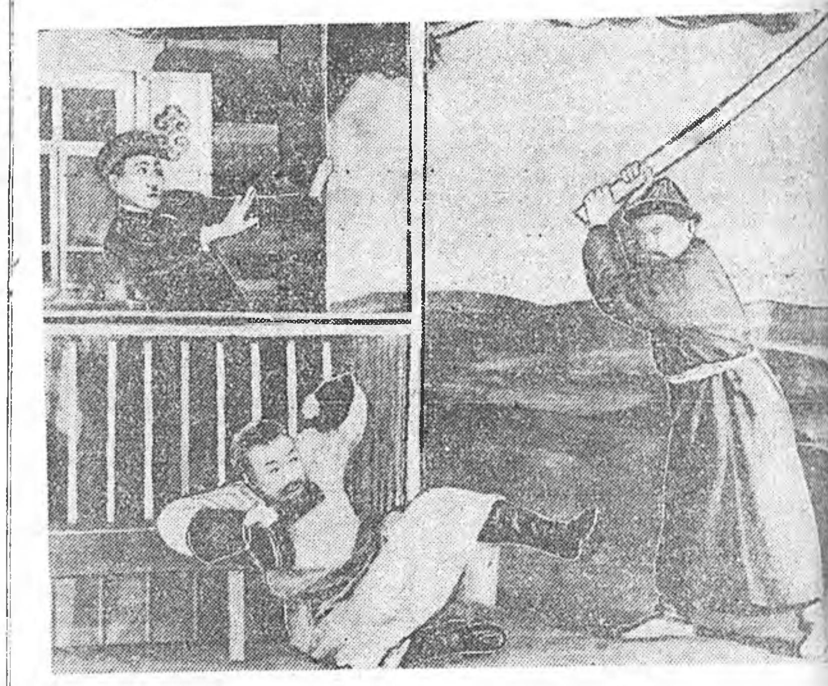
Баруун Германида сэрэгэй экономическа соведые байгуулха тухай хэлсээнүүд

БЕРЛИН, июниин 4. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, баруун германска томо промышленнигуудай ба баруун германска профсоюзуудай баруунай хүтэлбэриин хоорондо хэлсээнүүд Дюссельдорфдо болобо. Тус хэлсээнүүд Баруун Германида сэрэгэй экономическа соведые байгуулха асуудалда хамаарһан байна.

Хойто Рейн — Вестфали газар нютагай премьер-министр Арнольд боннско правительствын түлөөлэгшэ боложо хэлсээндэ хабаадаба. Федеральна экономическа совет гэдэгые байгуулха тухай Арнольдын проект хэлсээнэй үндэһэ болгогдобо. Энэ совет хадаа Баруун Германиие ремилитаризацилха зорилгонуудай бэелэлтые түсэблэхэ ба эмхидхэхэ, мүн тэрэнэй экономикые зэбсэг түхеэрэлгэдэ тааруулан табиха ёһотой байна.

Сэрэгэй экономическа совет хадаа 150 гэшүүдһээ — промышленна ба худалдаа наймаанай капиталай түлөөлэгшэдһөө, профсоюзуудай баруунай ударидагшадһаа ба бусад ноурнуудһаа бүридэхэ юм.

„Агуухэ түүдэгэй дүлэн“

Гүрэнэй Бурят-Монголой драматическа театрын творческо коллектив Н. Балданогой «Агуухэ түүдэгэй дүлэн» гэжэ пьесые зүжэг болгон найруулжа табиба. Энэ пьесэ Бурят-Монголой ажалшадай зүгһөө 1920 онуудай үедэ интервентнүүдтэ эсэргүү хэһэн тэмсэлые харуулна.

Театрын главна режиссер, БМАССР-эй арадай артист Ц. Шагжин ба режиссер Б. Аюшин гэгшэд энэ пьесые зүжэг болгон найруулжа табиба. БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, уранзурааша Б. Чернутов сценыень гоёон шэмэглээ.

Зүжэгэй гол рольнуудые БМАССР-эй габьяата арти[ст] Д. Дондуков, артистнуу[д] Ц. Дамдинов, Ж. Иванов, П. Шапова, РСФСР-эй габьяата артист Ч. Генинов, БМАССР-эй габьяата арти[ст] Б. Вампилов ба бусад гүйсэ[д]хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Балданогой «Агуухэ түүдэгэй дүлэн» гэжэ зүжэгэй сцена (Зүүн гарһаа) захирагш[а] Вампилов — артист С. Ра[б]салов, Холхоной тайшаа — БМАССР-эй габьяата артист Б. Вампилов, Эрдэни Макс[и]ров — артист Дамдинов гэгшэд гүйсэдхэжэ байна.

С. Доржиевай фото.

СССР-эй команда—баскетболоор Европын чемпион

«Динамо» гэжэ центральна стадион. Баскетболоор Европын 8-дахи түрүү һуурие эрэшүүлэй командануудай эзэлхэ талаар һүүлшын наадалга июниин 4-дэ эндэ болобо.

Болгариин команда Бельгиин спортсменүүдые 71:52 тоотойгоор шүүбэ.

Швейцариин баскетболистнууд Финляндиин командые диилэбэ. Наадалгын тоо —51:45.

Румыниин ба Германиин баскетболистнууд наадажа, румынска спортсменүүд 69:59 тоотойгоор шүүгээ.

Ливанай команда Даниин командые 74:40 тоотойгоор илаба.

Франциин ба Италиин баскетболистнуудай уулзалга шанга тэмсэлтэйгээр үнгэрөө. Италиин команда 54:52 тоотойгоор илаба.

Чехословацка спортсменүүд Египедэй командые 87:33 тоотойгоор шүүжэ, ехэ илалта туйлаа.

Венгриин команда Израилиин баскетболистнуудые 66:20 тоотойгоор илаба.

Советскэ баскетболистнууд өөрынгөө һүүлшын наадалгада Югославиин командатай уулзажа, 57:43 тоотойгоор шүүгээ.

...Фанфарнууд ханхинана. Дүүрэһэн мүрысөөндэ хабаадагшад олон арбаад мянган харагшадаар амаршалагдан, маршын аялга доро поли дээрэ гараба.

Советскэ Союзай команда Улаан туг доро түрүүшээр ябана. Энэ туг мүрысөөнэй үедэ советскэ баскетболистнуудай илалтын тэмдэг боложо, стадионой баруун трибунын дэргэдэ 10 дахин мандуулагдаа. Энэ болоһон мүрысөөндэ СССР-эй команда нэгэшье дахин диилдээгүй.

Трибунануудта дүүрэн сугларһан хүнүүд илагшадые амаршалба.

Чемпионадта эзэлһэн һууринуудайнгаа ёһоор, өөһэдынгөө гүрэнэй тугууд доро Венгриин, Франциин, Чехословакиин, Израилиин, Югославиин, Италиин, Египедэй, Болгариин, Бельгиин, Швейцариин, Финляндиин, Румыниин, Германиин, Ливанай, Даниин ба Швециин спортсменүүд ябана.

Баскетболистнууд баруун трибунын үмэнэхи талмай дээрэ жагсаба. Тэндэ 11 үдэрэй турша [...] спортивна шанга тэмсэл болоо.

Мүрысөөнэй дүнгүүд соносхо[г]но. СССР-эй команда Европын [чем]пионой нэрэзэргэ ба хүндэтэ [...] гурба дахин абаа.

Хоёрдохи һуури ба шан[...] гриин команда абаба. Гурба[дахи] һуури ба шан Франциин ком[анда] абаба.

Илагша командануудай шанг[а] абахын тула урагшаа хойно [...] һоо гарана. Уран гоёор шэм[...] дэн хэгдэһэн ехэ кубок ба д[...] СССР-эй командада барюула[...] Наадагшад О. Коркия (кома[ндын] капитан), А. Конев, Г. Сил[...] С. Бутаутас, К. Петкявичус, И[...] лам, Ю. Озеров, А. Лаурес[...] А. Алачачян, В. Власов, А. [...] сеев, Х. Крусс, Л. Решетн[...] Ю. Лагунавичус гэгшэд алта[...] дальнуудаар ба дипломуудаар [...]нагдаа. Тренер К. Травин аба[...]

Венгриин командада кубок [...] диплом, спортсменүүдтэнь м[...] медальнууд ба дипломууд б[а]лагдаба.

Франциин командада кубо[к,] диплом, тэрэнэй наадагшад [...] зово медальнууд ба диплом[ууд] абаба.

Советскэ Союзай Гүрэнэй [...] стадион дээгүүр дахин ханхи[...] СССР-эй, Венгриин ба Фра[нциин] гүрэнэй тугууд үргэгдэнэ. Мо[...] ско һурагшад эдэ командан[уудай] капитануудта баглаа сэсэг[...] барюулба.

Баскетболоор Европын түрүү[...] ри ээлэлгые үнгэргэхэ эмхид[...] комитедэй түрүүлэгшэ И. Вер[...] ба баскетболдо дуратанай ула[...] рондын федерациин (ФИБА) [...] ральна секретарь г-н В. Джон[...] рысөөндэ хабаадагшадта ха[...] амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Маршын аялга доро спор[...] нүүд стадионһоо гаража [...]

Баскетболоор Европын 8[...] түрүү һуурине эрэшүүлэй ком[...] нуудай ээзлхэ мүрысөөн дүүр[...]

Мүрысөөн хани барисаанай [...] шон байдалда болоо, элдэб [...] нуудай спортсменүүдэй хоор[...] холбоо барисаа бэхижүүлгэдэ [...] һалаа. (ТАСС).

Витаминна концентрадууд абтаба

Бурят-Монголой «Зооветснаб» витаминна концентрат, загаһанай тоһо ба бусад зүйлнүүдээр колхозуудые хангадаг.

Һаяхан тус «Зооветснаб» «Д» ба «Д 2» гэжэ витаминуудай концентрат абаад, колхозуудта худалдажа захалба. Мүн эндэ «А» ба «Д» витамин холисотой загаһанай элбэг бии.

Эдэ витаминуудые залуу [...] эдюулхэдэ тэдэ түргэн ехэ бол[...] рахит гэжэ үбшөөр үбшэлд[...] юм. Мүн тахяанууд үндэгэ [...] түрэдэг болодог. А. Шафир[...]

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Кето и Котэ» (14, 16, 18, 20, 22 часта), «Чук и Гек» (11, 12, 13 часта).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Трактористы» (11 час. 30 мин.), «[...] на ярмарке» (14, 16, 20 часта), [«Пор]трет Актрисы» (18, 23 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства —10-17, пропаганды и переводов—6-34, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00551. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.